

ΤΟΜΟΣ Β'. ΟΞΦΟΡΔΗ
ΤΕΣΣΑΡΑ ΠΙΝΕΤΜΑΤΑ
ΣΥΝΙΣΤΙΩΣΙ ΘΕΡΜΩΣ
ΤΗΝ ΕΡΕΤΝΑΝ· Ο ΙΗ-
ΣΟΤΣ, Ο ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ
Ο ΠΛΑΤΩΝ, ΚΑΙ Ο ΣΟ
ΛΟΜΩΝ· ΛΕΓΟΝΤΕΣ:-

Ἐρευνα

ΤΕΤΧΟΣ Δ'. ΟΚΤΩΒΡ.
ΕΡΕΥΝΗΣ ΜΗ ΠΑΡΑΙ-
ΤΟΥ. ΔΙΧΑ ΕΡΕΤΝΗΣ
ΟΤΑΔΕΝ ΕΤΡΗΜΑ. ΔΙ-
ΧΑ ΕΡΕΤΝΗΣ Ο ΒΙΟΣ
ΑΒΙΩΤΟΣ. ΙΣΧΤΡΟΥ
ΙΣΧΤΣ Η ΕΡΕΤΝΑ.

Σύγγραμμά τριμηνιαίως ἐκδιδόμενον ὑπὸ Πλάτωνος Ε. Δρακούλη.

5 ΔΡΑΧΜΑΙ ΚΑΤ' ΕΤΟΣ.]

Oxford, 1904.

[ΚΑΤ' ΕΤΟΣ ΔΡΑΧΜΑΙ 5.]

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Ἐν Βρυξέλλαις, 23 Σεπτεμβρίου.

Ἐπιστολαί τινες ἰδιωτικαί τοῦ Ἑρβέρτου Σπένσερ ἐδημοσιεύθησαν πρὸ μίας ἐβδομάδος, ἐξ ἧν καταδηλοῦται ἡ πεποίθησις τοῦ μεγάλου ἀγγλοῦ φιλοσόφου ὅτι ὁ δεινότερος ἐχθρὸς οἰουδήποτε ἔθνους εἶνε ὁ στρατιωτικισμὸς. Le militarisme, voilà l'ennemi. Μακρὰ ἐπιστολή του (1892) περὶ τοῦ θέματος τούτου τερματίζεται διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων. “Ἡ ἀρσὴ τῶν διεθνῶν ἀνταγωνισμῶν εἶνε ἡ μόνη ὁδὸς ἡ ἀγνοῦσα πρὸς τὴν ἡθικὴν ἀναμόρφωσιν τῶν ἐθνῶν.” Ἐτέρα ἐπιστολή αὐτοῦ (1893) ἀναπτύσσει τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ἡ ἀχαλίνωτος ἐγκατάλειψις τοῦ ἀτόμου εἰς τὴν περὶ ὑπάρξεως πάλιν εἶνε ἀναχρονισμὸς. Ἐπιστολή γραφεῖσα πρὸς ἀμερικανὸν πολιτευτὴν (1891) λέγει. “Οὐδὲν ἔθνος δύναται νὰ ἐλπίξῃ ἔντιμον μέλλον εἰμὴ ἐὰν εἰσάγῃ ἀπὸ τοῦδε συστηματικῶς εἰς τὴν νομοθεσίαν του ἰδέας περὶ προοδευτικῆς ἀνελιξέως παντὸς κοινωνικοῦ, πολιτικοῦ καὶ ἔθνικοῦ θεσμοῦ.” Περὶ ἐαυτοῦ ὁ Σπένσερ πρὸς τὸν αὐτὸν ἀμερικανὸν γράφων (1890) λέγει: “Ὅσοι κατέστησαν ἔργον τοῦ βίου του τὸ διαδίδειν ζώσας ἰδέας ἦκιστα ἐκτιμῶνται πρὸ τοῦ θανάτου των. Ἐγὼ ὡς πρὸς τοῦτο ὑπῆρξα τυχερός, καίτοι τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ σταδίου μου ὑπῆρξε πλήρες ἀπογοητεύσεων ζήμιων καὶ παραγκονίσεων.”

Τὸ τελευταῖον δημοσίευμα τοῦ Τολστόη εἶνε εὐγλωττος διερμηνεύσις καὶ συμπλήρωσις τῶν περὶ στρατιωτικισμοῦ ἐκφράσεων τοῦ Σπένσερ. Ὁ μέγας βῶσσος προφήτης διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ πολεμικοῦ πνεύματος ὡς ἀποτελοῦντος καταπάτησιν τοῦ θεμελιώδους περὶ ἐθνικῆς ὑπάρξεως κανόνος. Ὁ κανὼν αὐτὸς εἶνε ὅχι μόνον θεμελιώδης ἀλλὰ καὶ μοναδικός, ἡ παραβίασις τοῦ ὁποίου σημαίνει καταστροφήν ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Εἶνε δὲ ὁ κανὼν οὗτος ἀπλούς: Πράττε πρὸς τοὺς ἄλλους ὅ,τι θέλεις ἵνα οἱ ἄλλοι πράττωσι πρὸς σέ. Ὁ Τολστόης βλέπει ἐν εὐελπί σημείον. Ἐν πάσῃ χώρᾳ, λέγει, παρατηρεῖται αὐξοῦσα τάσις τῶν ἀνθρώπων νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι δικαιοῦνται ποσῶς οἱ ἀρχηγοὶ τῶν στρατῶν νὰ ἀναγκάζωσιν ἀνθρώπινα ὄντα νὰ ἐξέρχωνται εἰς πόλεμον κατ' ἄλλων ἀνθρώπων ὄντων, δι' οἰοδήποτε λόγον. Αὐτὴ ἡ τάσις, λέγει, δέων νὰ ἐνθαρρυνθῇ καὶ νὰ ἐντυπωθῇ εἰς τὴν καρδίαν παντὸς ἀνθρώπου ἔχοντος φιλοτιμίαν, καὶ συναίσθησιν τιμῆς, καὶ ὀφείλει ἐν ὀνόματι τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ θείου ν' ἀρνήται στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἔστω καὶ ἂν ὑποβληθῇ εἰς μαρτύρια, ἔστω καὶ ἂν ὑποβληθῇ εἰς θάνατον. Ἀνὴρ φιλότιμος καὶ διατρέφων συναίσθησιν τιμῆς θὰ κατανοήσῃ ὅτι εἶνε θέλημα Θεοῦ ν' ἀρνήθῃ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ αὐτὸ ἀρκεῖ ἄς συμβῇ ὅ,τι συμβῇ. Ἐὰν ἡ πίστις αὕτη διαδοθῇ καὶ γενικευθῇ, ὁ στρατιωτικισμὸς θὰ συντριβῇ, l' infame sera écrasé, καὶ κατὰ συνέπειαν θὰ καταστῇ ἀδύνατον νὰ ἐκτραγῇ πλέον πόλεμος.

Ἀναμφιβόλως αὕτη εἶνε ἡ τελεσφορωτέρα μέθοδος πρὸς συντριβὴν τοῦ θηρίου ὅπερ καλεῖται στρατιωτικισμὸς, ἀλλὰ

πρέπει νὰ ρέῃ αἷμα ἥρωος εἰς τὰς φλέβας τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ὅστις τόσον ἀνευδῶτος θ' ἀρνήθῃ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Οὐχ ἦττον ἐὰν καὶ ὀλίγοι τοιούτοι ἥρωες ἀναφανῶσιν, ἡ ἐπίδρασις τοῦ παραδείγματος ἔσται κολοσσιαία ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης. Σταυροφορίαν κατὰ τοῦ στρατιωτικισμοῦ ἀποτελεῖ ἡ ἐν Ὀλλανδία ὀργανωθείσα Συνδιάσκεψις ἡ συγκληθεῖσα ὑπὸ τῶν σοσιαλιστῶν τῆς Ὀλλανδίας καὶ ἐκπροσωπούσα τὰς Συντεχνίας πολλῶν χωρῶν. Ἡ Συνδιάσκεψις ἀποτελεῖ διακόλιον πρὸς τὰς κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης ἐρωτάσας αὐτὰς ἐὰν διατίθενται νὰ προβῶσιν εἰς διαβήματα πρὸς καταστολὴν τοῦ ἐπικρατοῦντος στρατιωτικισμοῦ. Ἐκ τῶν ἀπαντήσεων ἃς θὰ λάβῃ ἡ Συνδιάσκεψις θὰ ρυθμίσῃ τὰς περαιτέρω ἐνεργείας τῆς.

Αἱ ἐπικρατούσαι συλλήψεις περὶ τιμῆς, περὶ ἀνδρείας περὶ ἀξιοπροσέπειας, περὶ δόξης, περὶ μεγαλείου, περὶ εὐδαιμονίας, περὶ κάλλους, περὶ πρέπουτος, εἶνε ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι πρὸς τὴν ἀλήθειαν· εἶνε δηλαδὴ ὀλοσχερῶς ἐσφαλμένοι συλλήψεις· βασίζονται ἐπὶ φαύλης ἀντιλήψεως τοῦ βίου καὶ τῶν δράσεων του. Ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἐσφαλμένων τούτων συλλήψεων εἶνε ὁ τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι ὃν ἐνθαρρύνουσιν ἐπιπόδαιοι καὶ χυδαῖοι κύκλοι στρατιωτικῶν, πολιτευομένων καὶ χρηματιστῶν, διδασκόντων τοὺς ἀπλουστέρους ὅτι χαρακτηριστικὸν τοῦ γενναίου ἀνδρὸς εἶνε ἡ βία καὶ ἡ ἐπιθεσις, ἡ δὴθεν ἡ ἀτρόμητος ἄμυνα κατὰ ἐπιτιθεμένων καὶ βίαιον ἐχθρῶν. Σπείρουσι ζήλια φόβου καὶ εἶτα οἰκοδομοῦσι σύστημα ἀμυντικῆς στάσεως κατὰ ἐνδεχομένων κινδύνων, τοιουτοτρόπως δὴ δημιουργοῦντες κινδύνους οἷτινες ἄλλως δὲν θὰ προέκυπτον. Πολλὰ συμπτώματα τούτου δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ἐν κοινωνίαις μὴ διακρινομέναις διὰ ὑψηλὰ ἰδεώδη, ἐν αἷς ἀκάμαξ πλῆθος, φερ' εἰπεῖν, ἀρεμιανίων νέων μὲ ἀπειλητικὸς ἀκανθοχοιρηδὸν ἀνηρωμένους μύστακας εἰς ἐνδειξὴν ἀτρομῆτου ἤθους, ἀλλὰ ἀπλῶς διῦτι κούφος τις στρατηλάτης ἀποδίδει εἰς τὴν πορνοπρηπὴ ἀνώρθωσιν τῶν τριχῶν τοῦ μύστακος μυστηριώδη τινὰ συνάφειαν μὲ τὴν οὐσίαν τῆς ἀνδροπροσέπειας. Καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα μαρτυροῦσι τὸν σαθρὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι εἰς ὃν ὀφείλεται καὶ ὁ στρατιωτικισμὸς καὶ οἱ ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ σωτηρία ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀρδην μεταβολῆς τοῦ ἐπικρατοῦντος τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι.

Τὰ περὶ ψυχοφανεῖας ἄρθρα τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ τοῦ Ἀπριλίου καὶ τοῦ Ἰουλίου ἀνεγνώσθησαν πανταχοῦ μετὰ ζωηροτάτου ἐνδιαφέροντος. Ὅπου τὸ ζήτημα ἦτο ἤδη γνωστὸν ἐδόθη σφοδρὰ ὄψησις πρὸς περαιτέρω ἐρεῦνας, ὅπου δὲ ἦτο ἀγνωστοῦ ἠκούσθη αὐτόχρομα ὡς ἀποκάλυψις. Ἐλπίζομεν εἰς προσεχέτι τεύχη νὰ προβῶμεν εἰς ἔτι σημαντικότερας ἀνακωκώσεις σχετικὰς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο. Ἐξ ἀφετηρίας τῶν εἰρημῶν ἀρθρῶν ἠλλομεν εἰς προσωπικὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς νέους κύκλους ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ ἐνθα μεγάλης ἀξίας νεαρὰ Διάμσσοσ συνεδέθη μετὰ τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ, καὶ ἐν τῇ Ἡπειρωτικῇ Εὐρώπῃ ἐνθα διατρέψαμεν ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας τοῦ λήξαντος θέρους. Ἐπὶ τοῦ

παρόντος αποβαίνει αδύνατος πάσα συγκεκριμένη διεξήγησι των λεπτομερειών αΐτινες περιήλθον εις γνώσιν μας, ἀλλ' ἐπιτρέπεται ν' αναγράφωμεν ὅτι γενικῶς ἐμορφώσαμεν τὴν πεποιθην, κατόπιν πολλῆς ἐρεύνης, ὅτι 1) συντελείται κολοσοαία ἐργασία ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἐγγυηθῆ ἐν εὐθέτῳ στιγμῇ εἰς τὸ ἀνθρώπων Γένος μία ἐξ ἐκείνων τῶν θεμελιωδῶν ἀληθειῶν αΐτινες περιοδικῶς, ἀνὰ χιλιάδας ἐτών, ἐξυγγελλόμεναι σείουσι τὰς βάσεις τῶν κοινωνιῶν καὶ μεταμορφοῦσι τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου, 2) μέρος τῆς κολοσοαίας αὐτῆς ἐργασίας εἶνε ἡ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐμφάνισις ἀνθρώπων γιγαντίου ἠθικοῦ ἀναστήματος ἐξαποστελλομένων νὰ τονίωσι ζώσας καὶ μεταμορφωτικὰς ιδέας καὶ εἶτα ἐπιανερχομένων εἰς τὸ ἐνδότερον Σύνπαν ὅπως συνεχίσωσιν ἐξ ἄλλης ἀπόψεως τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τῶν Εἰς Σπένσερ, εἰς Τολστόης, εἰς Βίκτωρ Οὐγκώ, εἶνε αὐτόχρομα "Ἡλιος" εἶνε ὀλόκληρος Αἰὼν, ὀλόκληρος Κόσμος, καὶ θὰ ἦτο ἀφέλεια νὰ ὑποθέσῃ τις ἐπὶ στιγμῇ ὅτι ἀτομικότης, οἶα, φερ' εἰπεῖν ἡ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκῶ ἐκλείπει, μόνον καὶ μόνον διότι τὸ ὄργανον δι' οὗ ἔδρασε κατέστη ὡς ἐκ τοῦ χρόνου ἀχρηστών.

Πρὸς τὸν Βίκτωρα Οὐγκώ ἐπιμόνωσιν στρέφονται οἱ στοχασμοί μου ἀκριβῶς νῦν, καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους περὶ τῶν βραδύτερον, ἀλλὰ καὶ διότι πρὸ ἐνὸς ἀκριβῶς αἰῶνος ἐγενήθη ἐν Βεζανσὸν ὁ μέγας τῆς Γαλλίας υἱὸς καὶ μέγας Ἀνθρωπιστῆς καὶ προσέτι ἐνεκα χρονικοῦ ὅπερ κρίνω ἀξιὸν ἀναγραφῆς ὤδε. Τὴν ἐν Παρισίῳ οἰκίαν ἐν ἣ ὁ Οὐγκῶ κατῶκει, ἐπὶ τῆς Place des Voges, τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τῶν Παρισίων μετεμόρφωσεν ἐσχάτως εἰς Μουσεῖον ὅπερ κυριολεκτικῶς ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῆ Ναὸς τῷ Βίκτωρι Οὐγκῶ. Τὰ ἐν αὐτῷ συλλεγόμενα κειμήλια ἐνσωματοῦσι τὸ μέγα πνεῦμα τοῦ Ἀνακτος τῶν Ἐπαναστατῶν Ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῷ τοῦ Οὐγκῶ συνήρχοντο ὡς ταπεινοὶ μαθηταὶ τοῦ οἱ μέγιστοι τῶν συγχρόνων γάλλων, ὁ Λουὶ Βλάγκ, ὁ Γαμβέττας, ὁ Ρενὰν, ὁ Θεόδωρος Βαμβιλί, ὁ Δεκόντ Δελάλ, ὁ Φλωβέρ, ὁ Ἰούλιος Κλαρετί, ὁ Δωδέ, πάντα δηλαδὴ τὰ στοιχεῖα τὰ συναποτελοῦντα τὴν ψυχὴν τῆς Γαλλίας. Ὁ Ναπολέων ποτὲ προκήρυξεν ἀμοιβὴν 25,000 φράγκων διὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Οὐγκῶ, ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ Μαρκήσιος Μοντφελιέ ξενίζων τὸν ποιητὴν, καίπερ ἀπεχθανόμενος τὰς ιδέας του, τὸν ἔστειλε μετρημεισμένον εἰς Βρυξέλλας καὶ τὸν ἔσωσε δι' εὐστόχου στρατηγήματος. Ὁ Οὐγκῶ ἀφιέρωσε πᾶσαν στιγμὴν τῆς ζωῆς του εἰς τὸ μέγα ἰδεῶδες τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος καὶ εἰρήνης. Ἡ Γαλλία καλῶς πράττει ἀποθεοῦσα αὐτόν. Ἐν τῇ Place des Voges φυλάσσονται τὰ κειμήλια τοῦ Οὐγκῶ, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα Του εἶνε εἰσέτι ἀκάματον δρῶν ὑπὲρ τῆς Ἀνθρωπότητος.

Μὲ τὸ παρὸν τεύχος ἐξοφλεῖται τὸ χρέος μας πρὸς τοὺς ἐγγεγραμμένους ὡς Συνδρομητὰς διὰ τὸ 1904. Ἐυελπιστοῦμεν ὅτι ἅμα ἡ ὑπόμνησις αὐτῆς περιέληθι εἰς χεῖρας των, θὰ σπεύσωσι νὰ ἀνανεώσωσι τὴν ἐγγραφὴν των καὶ διὰ τὸ 1905. Εἶνε οὐσιώδες νὰ φθάσωσιν αἱ ἀνανεώσεις εἰς τὸ γραφεῖον μας (26 Saint Michael Street, Oxford, England) ἐντὸς τοῦ Ὀκτωβρίου. Ἡ ἀναβολὴ τῆς ἀνανεώσεως πέραν τοῦ Νοεμβρίου προκαλεῖ δυσχερείας περὶ τὴν διεκπεραίωσιν. Τὸν Δεκέμβριον εἶνε ἐπανάγκη νὰ γνωρίζωμεν πόσα ἀντίτυπα τοῦ πέμπτου τεύχους θὰ ἐκτυπωθῶσι διὰ λόγους δι' ὀργανισμοῦ ἡ ἀποστολῆ τοῦ περιοδικοῦ αὐτομάτως παύει ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μὴ ἀνανεοῦντας ἐν καιρῷ. Ἐνεκα τούτου παρακαλοῦμεν τοὺς Συνδρομητὰς νὰ μὴ ἀναβάλλωσι ποσῶς τὴν ἀνανέωσιν.

Ἐπενθυμίζωμεν τὰ λεχθέντα περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἐν τῷ τεύχει τοῦ Ἰουλίου ὅτι συνεπεία προτροπῶν σταλεῖσαν ἡμῖν ἀπὸ διάφορα μέρη διετυπώσαμεν διαρρυθμίσιν παρέχουσιν τὸ ἐνδόσιμον νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θὰ καταστῆ ἡ ΕΡΕΥΝΑ μηνιαῖον περιοδικὸν ὅσον τάχιστα. Συναφᾶ πρὸς τὴν

διαρρυθμίσιν ταύτην ἡ ΕΡΕΥΝΑ τοῦ λοιποῦ ἀναγνωρίζει 1) Συνδρομητὰς ἀπλοῦς καὶ 2) Ἐποστηρικτὰς. Ἀπλοῦς Συνδρομητῆς εἶνε ὁ πληρόνων πέντε δραχμῶν (4 φράγκα) κατ' ἔτος. Ἐποστηρικτῆς δὲ εἶνε ὁ πληρόνων δέκα δραχμῶν (8 φράγκα) κατ' ἔτος. Οὐδόλως ἀμφισβάλλομεν ὅτι πλείστοι θὰ προτιμήσωσι νὰ ἐμβάσωσιν ἡμῖν ἐγγραφὴν Ἐποστηρικτοῦ, τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσον διατιθέμεθα νὰ καταρτίσωμεν ἐν τῷ καταστήματι τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, χωριστὴν αἰθουσαν προωρισμένην ὡς Στοῶν ἔνθα θ' ἀναρτηθῶσιν αἱ φωτογραφίαι πάντων τῶν Ἐποστηρικτῶν καὶ ἔνθα θὰ συγκροτῆται ἀπαξ τοῦ μηνὸς βιονομικὴ συνέλευσις*.

Πρὸς ταῖς δυσὶν ἀνωθι κατηγορίαις, συμμορφούμενοι μὲ τὰς ὑποδείξεις διαφόρων Ἐποστηρικτῶν ἐπιστελεμένων ἡμῖν ἀφ' ἧς ἐδημοσιεύσαμεν τὰ εἰρημένα, προβαίνομεν εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ τρίτης κατηγορίας τῆς κατηγορίας τοῦ Ἰδρυτοῦ. Ἰδρυτῆς τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ εἶνε πᾶς ὁ πληρόνων 20 δραχμῶν κατ' ἔτος (16 φράγκα). Ὁ Ἰδρυτῆς χεῖρει ὄχι μόνον τὰ προνόμια τοῦ Ἐποστηρικτοῦ,* ἀλλὰ προσέτι χεῖρει καὶ χωριστὸν προνόμιον χαρακτηρίζον τὴν κατηγορίαν του. Πᾶς, δηλαδὴ, Ἰδρυτῆς δύναται νὰ ἀναθέτῃ ἡμῖν φροντίδα περὶ ἐξερευνησεως καὶ ἀποστολῆς αὐτῷ οἰουδήποτε πράγματος ὃ θὰ ἐλάβανέ ποτε ἀνάγκη εἶτε ὡς ἐμπορευόμενος εἶτε ὡς ἰδιώτης, (ἀρκεῖ τὸ ποθοῦμενον πρᾶγμα νὰ εὐρίσκειται ἐν Ἀγγλίᾳ μέχρις οὗ διορίσωμεν πρᾶκτορας καὶ ἐν ἄλλαις χώραις).

Μεταξὺ τῶν συνδρομητῶν μας ἦδη εἶνε πολλοὶ ἐμπορευόμενοι, οἰκογενειάρχαι καὶ καθιδρυματάρχαι, καὶ πολλάκις μᾶς ἀναθέτουσι παρυγγελίας ἄς μετὰ λύπης μας ἀναγκαζόμεθα νὰ ἀφίνωμεν ἀνεκτελέστους. Ἄλλ' ἂν οὗτοι ἐγγραφῶσιν ὡς Ἰδρυταὶ πληρόνους 16 φράγκα κατ' ἔτος, ὄχι μόνον τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ τοιοντοτρόπως βοηθοῦσιν, ἀλλὰ καὶ καθιστῶσι δυνατὸν νὰ καταρτισθῆ ὑπὸ τὴν αἰγίδα ἡμῶν εἰδικὴ ὑπηρεσία πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν παραγγελιῶν των Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ εἰδικὴ αὕτη ὑπηρεσία θὰ μεριμνᾷ πάντοτε πῶς νὰ ἐξυπηρετῆ τὸ συμφέρον τοῦ παραγγέλλοντος ἐξασφαλίζουσα αὐτῷ πράγματα καὶ ποιότητος καλητέρας καὶ εἰς τιμὴν μικροτέραν παρ' ὅσον θὰ τὰ εὕρισκεν αὐτὸς ὑποβαλλόμενος εἰς κόπους. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ταυτοχρόνως μὲ τὴν ἀνάθεσιν τῆς παραγγελίας δέον νὰ μᾶς ἐμβάσῃ τὴν ἀξίαν τῶν παραγγελλομένων πραγμάτων εἶτε μικρὰ εἶνε ἡ ἀξία των εἶτε μεγάλη. Ἄνευ προπληρωμῆς δὲν ἐγγνώμεθα ἐκτελεσῖν. Προκαταβολικῶς ἐπίσης, θὰ ἐμβάσῃ ἡμῖν καὶ τὰ ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς τῶν σημείωσιν θὰ τῷ προαποστέλλωμεν Ὁ Ἰδρυτῆς δέον νὰ ἀνανεῶσιν κατ' ἔτος τὴν ἐγγραφὴν του Ἐγκαίρως, εἶτε ἀνέθεον ἡμῖν παρυγγελίαν κατὰ τὸ προγενέστερον ἔτος εἶτε μὴ. Τὸ προνόμιον τοῦ Ἰδρυτοῦ ἀργεῖ ἐνσφ δὲν ἀνανεοῦται ἢ ἐγγραφῆ του. Πιστεύομεν ὅτι πολλοὶ θὰ ἀντιληφθῶσιν ὅτι ἔχουσι συμφέρον νὰ ἐγγραφῶσιν ὡς Ἰδρυταὶ τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ ἵνα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δικαιοῦνται εἰς τὴν ἐν λόγῳ εὐκολίαν χάριν τῆς ὁποίας θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ θεραπεύωσι ζωτικωτάτην αὐτῶν ἀνάγκη, βιωτικὴν, ἐμπορικὴν, ἐκπαιδευτηρικὴν, ἢ διοικητικὴν, ἀναλόγως τῶν σφαιρῶν των.

(Ἀνακεφαλαίωσιν ἴδε ἐν τέλει τῆς σελίδος 63)

* Μετὰ τοῦ ἐμβάσματος τῆς ἐγγραφῆς του ὡς Ἐποστηρικτοῦ ἢ Ἰδρυτοῦ, ἕκαστος προσκαλεῖται νὰ μᾶς ἀποστείλῃ καὶ τὴν φωτογραφίαν του (φέρουσιν ὕψισθεν σημείωσιν 1) τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως. 2) τοῦ ἐπαγγελματος καὶ 3) τοῦ πόθου ἐν ἐνδομύχῳ ὁ ἐγγραφόμενος διατρέφει) βραδύτερον δὲ—ἅμα ἐγγραφῶσι περὶ τοὺς δέκα—θὰ ἐξηγήσωμεν ἐκτενῶς τὴν βιονομικῶς ζωτικὴν σημασίαν ἢ ἀποδίδωμεν εἰς τὴν ἐπὶ τῷ αὐτῷ ὑπὸ τὴν στέγην τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, συγκέντρωσιν φωτογραφιῶν ἀνηκουσῶν εἰς πρόσκαιρα συναυτώματα ἐν τῇ ἀγάπῃ των πρὸς τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ. Πᾶσαν ἀνακοίνωσιν Ἐποστηρικτοῦ καὶ Ἰδρυτοῦ ὁ διευθυντῆς τῆς Ἐρεύνης διαφυλάσσει καθ' ἑαυτὸν εἰλαβῶς ἐν ἀπορήτοις. Ἀνάλογον πτυχίον ἀναγραφῆς θὰ σταλῆ εἰς ἕκαστον Ἐποστηρικτὴν καὶ εἰς ἕκαστον Ἰδρυτὴν.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Ἐν τῇ ΕΡΕΥΝῃ τοῦ Ἰουλίου ἐξηγήθη πῶς ἡ μὲν στοιχειώδης παιδεύσις θὰ κατελαμβάνε τέσσαρα ἔτη, ἀλλὰ δὲ δεκατρία ἢ μέση καὶ ἡ ἀνωτάτη, μέχρις οὗ περατωθῆ προσηκόντως ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἡ ἐκπαιδεύσις ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσιν ἐνὸς ἐτών. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς πρώτης τετραετίας, τηρουμένου τοῦ προγράμματος οἶον ἀνεπτύχθη ἐν τῇ ΕΡΕΥΝῃ, θὰ ὑπάρχωσιν ἐν χώρα, φερ' εἰπεῖν, ὡς ἡ Ἑλλάς περὶ τὰς 100,000 παίδων, ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένων, εὐσώμων, ἱκανῶν νὰ κάμνωσι χρῆσιν τῶν χειρῶν των καὶ τῶν ὀφθαλμῶν των, καὶ ἐμφοροῦμενον νοημοσύνης καὶ ἠθικῆς συναισθησεως. Ἐν ἄλλαις λέξεσι θὰ ἔχωμεν 100,000 παῖδας πολὺ ὑπερτέρους οἰωνδήποτε οὐς μέχρι τοῦδε παρήγαγεν ἡ Ἑλλάς. Οἱ ἑκατοτακισχίλιοι οὗτοι παῖδες ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀνήκουσιν ἤδη εἰς τὰ λύκεια τῆς μέσης παιδείας ἐν οἷς θὰ μαθητεύσωσι καὶ θὰ βιώσωσι δεκαετίαν ὅλην, πρᾶξιαν δὲ μὲν δαπανώτες περὶ τὰ γενικώτερα, τριετίαν δὲ περὶ τὰ εἰδικώτερα κατὰ λόγον τῆς ἐκδηλώσεως τῶν κλίσεων πρὸς τὰ διάφορα στάδια. Προκειμένου περὶ τῆς μέσης παιδείας τρία τινα εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐνθυμώμεθα διαρκῶς: 1) πῶς δυνάμεθα νὰ κατορθώσωμεν τὸ σπάνιον ἐκεῖνον ἀγαθὸν ὅπερ καλεῖται ὑγεία καθ' ἢ ἢ ἐννοῖαν διεξηγήθη ἐν τῇ σελίδι 3 τοῦ Α' τόμου τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ: 2) πῶς δυνάμεθα νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν ἰδιοφυῖαν ἐκάστου διδασκόμενου καὶ 3) πῶς νὰ ἐξασφαλίσθωσιν εὐκαιρίαι ὑπὲρ πάντων πρὸς χρησιμοποίησιν τῆς ἰδιοφυίας ἐκάστου. Μέχρις οὗ οἱ ἑκατοτακισχίλιοι παῖδες φθάσιν εἰς τὸ 14^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας των ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν θὰ ὑπερδιπλασιασθῆ διότι διηλεκτῶς θὰ ἔρχονται νεοὶ ἀπὸ τῆς στοιχειώδους σφαιρας. Θὰ ἔχωμεν οὕτω περὶ τὰς 250,000. Εἰς πάντας τούτους χορηγεῖται κομψὴ σχολικὴ περιβολή, ἐπίσης δὲ δύο συσσίτια καθ' ἑκάστην ἡμέραν καλῶς μαγειρευμένα, εὐκόσμως παρατιθέμενα καὶ ἐπαρκῶς θρεπτικά. Προσέτι, ὅσοι δὲν εὐμοιροῦσιν ἰδίων ἀνέτων ἐστιῶν, ἔχουσιν ἀρίστους κοιτώνας ἐντὸς τοῦ λυκείου. Τὸ κτίριον πλὴν τῶν νεατέρων αἰθουσῶν παραδόσεως περιλαμβάνει καὶ δύο κολυμβητήρια, δύο γυμναστήρια, δύο ἀναγνωστήρια καὶ μίαν βιβλιοθήκην καλῶς ἐφωδιασμένην μὲ περιοδικὰ καὶ βιβλία κατάλληλα εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν διδασκόμενων, χάριν τῶν ὁποίων ὑπάρχει σῶμα νοημῶν καὶ εὐσυνειδήτων μεταφραστῶν μεταφερόντων ἐκ ξένων γλωσσῶν πᾶν ὅ,τι ἀρμοδίᾳ τις ἐπιτροπὴ κρίνει σκόπιμον. Τὸ κτίριον προσέτι περιλαμβάνει αἰθούσας παιγνίων καὶ ἐκτενεῖς χώρους ἐν οἷς ὀργανίζονται παιδιὰ ὡς κρίκετ, τένις, κλπ, εἶνε δὲ οἱ χώροι οὗτοι καὶ αἱ αἰθουσαι προσιταὶ εἰς τοὺς παῖδας ἀμφοτέρων τῶν φύλων ὄχι μόνον κατὰ τὰς σχολικὰς ὥρας, ἀλλὰ καὶ τὸ ἑσπέρας. Τὸ κτίριον προσέτι περιλαμβάνει κατάλ-

ληλα ἐργαστήρια ἐν οἷς ἐκτελοῦνται καὶ διδάσκονται αἱ ἀπλὰί χρήσιμοι τέχναι. Ἐνασχόλησις τοιαύτη ἐπὶ μίαν ὥραν ἢ καὶ δύο καθ' ἑκάστην, ὄχι μόνον δὲν ἀποβαίνει ποσῶς ὀχληρά, ἀλλὰ χρησιμεύει καὶ ὡς ἀναψυχὴ ἀπὸ τῶν ἄλλων διδασχῶν. Ἐπειτα εἶνε ὑπέρτατα οὐσιώδες νὰ ἐντυπωθῆ εἰς τὸν νοῦν τῶν παίδων ἀπὸ τῶν τρυφερωτάτων χρόνων των ὅτι ἡ ἀρίστη φιλοδοξία οἰουδήποτε εἶνε τὸ ν' ἀποβαῖνι χρήσιμος, τουτέστι τὸ νὰ ἐκδουλεύῃ κατὰ ἕνα ἢ ἄλλον τρόπον τοὺς ἄλλους παραλλήλως πρὸς τὴν ἐκδούλευσιν ἢν διαλογίζεται νὰ παρέχῃ εἰς ἑαυτόν. Μάλιστα ἄνευ ἴχνους κἂν ὑστεροβουλίας περὶ ἀτομικοῦ ὀφέλους. Ἐν τοῖς λυκείοις τῆς μέσης θὰ διδάσκωνται ὅλα ὅσα ἀναγράφει εἰς τὸ πρόγραμμα τὸ ἐν ἀριστα κατηρτισμένου Ἐκπαιδευτήριον. Προσέτι δὲ διδάσκωνται ἀρμοδίως καὶ τελεσφόρως ξεναὶ γλώσσαι, ἡ γαλλικὴ, ἡ γερμανικὴ, ἡ ἀγγλικὴ, ἡ ἰταλικὴ, καὶ ἐκάστη γλωσσικὴ παράδοσις ἀκολουθεῖται ἀπὸ μάθημα ἄσματος γαλλιστί, γερμανιστί, ἀγγλιστί, καὶ ἰταλιστί. Ἀπαραιτήτος εἶνε ἡ διδασκαλία ἐνὸς μουσικοῦ ὀργάνου εἰς τοὺς ἔχοντας κλίσιν καθὼς καὶ ἡ διδασκαλία τῆς ἱερογραφίας καὶ τῆς ξυλουργικῆς εἰς ἀμφοτέρω τὰ φύλα. Ἰσως εἴπη τις, "διὰ τί ἀμφοτέρω;" Τὸ πλέκειν, τὸ ράπτειν, καὶ τὸ ἐπιδιορθῶναι φορέματα εἶνε πάντοτε χρήσιμον προσόν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπικερδὲς διὰ πάντα ἄνδρα. Ἀφ' ἐτέρου ἡ χρῆσις τῶν ἐργαλείων τῆς ξυλουργικῆς, ἡ ἱκανότης τοῦ κατασκευάζειν ἐπιπλα, καὶ ἐπιδιορθῶναι τραπέζας, θύρας, καθίσματα, συρτάρια, εἶνε προσόν ἀνεκτίμητον καὶ ὠραῖον διὰ πᾶσαν γυναικα.

Εἰς τὰ σχολεῖα τῆς κατωτέρας παιδείας προνοήσαμεν διὰ κοιτώνας χάριν τῶν ἐσωτερικῶς διαιτωμένων. Ἡ ἀνάγκη αὕτη εἶνε ἐπι μείζων διὰ τὰ λύκεια τῆς μέσης παιδείας. Οὐδεὶς ἀρνεῖται τὴν ἐπίδρασιν ἢν ἔχει ἐπὶ τοῦ παιδὸς ἡ οἰκογενειακὴ ἐστία ὅταν ἐν αὐτῇ ἀνάσσωσιν ἀρχαὶ ἠθικῆς καὶ ὑψηλὰ ἰδεῶδη ἀνθρωπίνου χαρακτήρος. Ἄλλ' ἀφ' ἐτέρου τίς δύναται νὰ ἀρνηθῆ τὴν ὀλεθρίαν ἐπίδρασιν οἰκογενειακῆς ἐστίας ἐν ἣ δεσπόζουσιν ἕξεις χυδαῖαι καὶ ἀνήθικοι; Τοιαύτη οἰκογενειακὴ ἐστία, θὰ ἐξουδετέρου ὅλον τὸ ἀγαθὸν ὅπερ θὰ παρήγεν ἢ ἐν τῷ σχολεῖῳ διάπλασις. Οἱ νόμοι τοῦ Κράτους κελεύουσιν ὅτι ὅταν ὑπάρχη μολυσματικὴ νόσος ἐν τινὶ οἰκίᾳ, οἱ ὑγίει ἀμέσως δέον ν' ἀποχωρισθῶσιν ἀπὸ τοῦ πάσχοντος μεταφερόμενοι εἰς νοσοκομείον. Πόσῳ μᾶλλον ἐπέιγων εἶνε ὁ τοιοῦτος διαχωρισμός ἀθῶων καὶ ἀνισχύρων ἀνθρωπίνων ὄντων ἀπὸ κέντρον ἠθικοῦ μιάσματος. Μόνον ὁ ὀλοσχερῆς διαχωρισμός τοῦ τέκνου ἀπὸ γονέων χαλαρὰς ἠθικῆς εἶνε ἱκανὸς νὰ ἄρῃ τὸν κίνδυνον, ἂν ὄχι ἀμέσως, ἀλλ' ἐντὸς μίᾳς γενεᾶς βεβαίως.

Ἐκαστον τῶν λυκείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως περιλαμβάνει καὶ δύο ἰαματήρια, τὸ μὲν πρὸς νοσηλείαν καὶ περίθαλψιν τῶν πασχόντων ἀπὸ

σωματικὰς βλάβας, τὸ δὲ πρὸς νοσηλείαν καὶ περίθαλψιν τῶν πασχόντων ἀπὸ διανοητικὰς ἀτελείας. Τοιαῦται ἀτέλειαι, ἢ, ὡς ἄλλοι καλοῦσιν αὐτάς, “φαῖλαι ἔξεις,” ἢ, κατ’ ἄλλους, “ἠθικὰ ἐλαττώματα,” εἶνε, φερ’ εἰπεῖν, ὁ θυμὸς, ἡ κατῆφεια, ἡ στυγνότης, ἡ σκαϊότης, ἡ δακεθυμία, ἡ βλακεία, καὶ τὸ εὐέξαπτον· καὶ εἶνε ἀτέλειαι, ἢ ἔξεις ἐπιδεχόμεναι ἴασιν. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μεταδοτικαί, συνιστᾶται ἡ ἀπομόνωσις τοῦ πάσχοντος ἐξ οἰασδήποτε αὐτῶν, ὄχι, ἐννοεῖται, λόγῳ τιμωρίας, ἀλλὰ διὰ τὴν προληψὴν ἢ μετάδοσιν, ἀκριβὺς ὅπως καὶ διὰ τοὺς σωματικῶς πάσχοντας ἀπὸ μεταδοτικῶν τὴν νόσημα θὰ ὑπάρχη ἐν τῷ κτιρίῳ ἀπομονωτήριον, καὶ διὰ τοὺς ἀναρρουνύοντας σανατόριον.

Μέχρι τοῦδε ἡσχολήθημεν εἰς τὰ γενικώτερα, δι’ ἃ εἶνε ἐπίκαιρος ἡ ἡλικία μέχρι 14 ἐτῶν. Ἀλλὰ κατόπιν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν σπουδαιότητα τῆς περιόδου τῆς τριετίας ἧτις θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ περὶ τὰ εἰδικώτερα. Εἶνε ἡ κρισιμώτερα ἐποχὴ αὕτη—ἡ ἡλικία ἀπὸ 14 μέχρι 18. Αὕτη ἀποφασίζει τὸ μέλλον. Αὕτη δεικνύει τὴν λανθάνουσαν ἰδιοφυΐαν. Αὕτη καθορίζει τὰς μεθόδους τῆς εἰδικοποιήσεως τῶν μέχρι τοῦδε ἐπιδράσεων, διδασχῶν, καὶ διαπλάσεων. Εἶνε σοβαρὰ ἡ τριετία αὕτη καὶ ἀπαιτεῖ χωριστὸν μέλημα παιδείας. Εἶνε ἡ δευτέρα φάσις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ δέον τὰ ὀργανισθῶσιν ἀρμόδια δι’ αὐτὴν ἐκπαιδευτήρια. Οἱ παῖδες ἤδη ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἡλικιώθησαν ἀρκετὰ ὥστε νὰ ἐπιβάλλεται σύστημα χωριστῶν κτιρίων, ἀλλὰ τὸ φρόνιμον ἔσται νὰ ἐγερθῶσιν τὰ χωριστὰ ταῦτα κτίρια οὕτως ὥστε νὰ τάσσωνται κατὰ ζεύγη. Ἐκαστον ζεύγος κτιρίων ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐν κτίριον διὰ τὰ ἄρρενα καὶ ἐν διὰ τὰ θήλας. Τὰ δὲ κτίρια εἶνε συναφῆ, ἐκάτερον δὲ ἔχει ὄχι μόνον ἴδιον χώρον διὰ παιδείας τῶν ἑαυτοῦ παιδῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ θύρα του ἀνοίγει ἐντὸς χώρου προωρισμένου διὰ παιδείας ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀπὸ κοινοῦ. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ μαθηταὶ ἀμφοτέρων τῶν φύλων βιούσιν ἅπαντες ἐντὸς τῶν λυκείων τούτων, μόνον δὲ κατὰ τὰς διακοπὰς ἀπέρχονται εἰς τὰς ἐστίας τῶν, ὅσοι ἔχουσιν ἐστίας καλὰς καὶ ἀνέτους. Εἶνε μέγιστον καὶ πασίγνωστον τὸ πλεονέκτημα τῆς διαβίωσης τῶν διδασκόμενων ἐντὸς τοῦ ἐκπαιδευτηρίου καὶ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκταθῶ περὶ τούτου. Ἐκαστον κτίριον τῆς περιόδου ταύτης δέον νὰ εἶνε χωρητικότητος 250 μαθητῶν ἢ μαθητριῶν, καὶ δέκα μέχρι δεκάπεντε διδασκάλων, βιοτεχνικῶν γυμναστῶν, διευθυντῶν κλπ. Τὰ κτίρια δέον νὰ εἶνε στερεὰ, πλούσια καὶ ὠραία, καὶ νὰ κείνται εἰς τὰς ὑγιεινότερας καὶ προχειροτέρας τοποθεσίας. Ἐκαστον περιλαμβάνει ὄχι μόνον ὅσα προηγουμένως εἶπομεν—αἰθούσας παραδόσεων, γυμναστήρια, κολυμβητήρια, ἀναγνωστήρια κλπ. ἀλλὰ καὶ αἰθούσας ὑποδοχῆς, αἰθούσας χοροῦ, πινακοθήκας, μουσεῖα, χημεῖα καὶ παντοῖα ἐργαλεῖα πειράματος καὶ

ἐρεύνης. Εἶπον ἀνωτέρω ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν ἐκάστῳ λυκείῳ αἰθούσαι κοινῆς χρήσεως καὶ αἰθούσαι ὑποδοχῆς. Ἐν αὐταῖς καθ’ ὥρισμένας ὥρας τῆς ἡμέρας συναθροίζονται πάντες οἱ διδασκόμενοι καὶ οἱ διδάσκοντες ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἅπασι δὲ τῆς ἐβδομάδος τὸ ἑσπέρασ ἀνταλλάσσονται ἐπισκέψεις τῶν σπουδαστῶν τῶν διαφόρων λυκείων τῆς αὐτῆς πόλεως. Προβαίνω ἤδη εἰς τὴν μνείαν τοῦ ἰδιαίχοντος χαρακτηριστικοῦ ὅπερ προώρισται νὰ συμπληρώσῃ τὴν γνησίαν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἐφήβου καὶ ἐνταυτῷ νὰ παράσχη τὴν λύσιν τοῦ βιοτεχνικοῦ προβλήματος τῶν κοινωνιῶν. Ἐκ συναφείας μετ’ ἐκάστου λυκείου εἰσὶν ἐργαστήρια ἰκανοῦ χώρου ὥστε νὰ ἐργάζωνται ἐν αὐτῷ οἱ ἡμίσεις τῶν μαθητῶν. Εἰς τὰ ἐργαστήρια ταῦτα ἐκμανθάνονται διάφοροι τέχνηαι χρήσιμοι ὡς ἡ ξυλουργικὴ, ἡ σιδηρουργικὴ, ἡ μηχανουργία, ἡ ὑφαντουργία, ἡ ὑφασματοποιία, ἡ σανδαλοποιία, ἡ τεκτονικὴ, ἡ οἰκοδομητικὴ, ἡ κεραμικὴ, ἡ ραπτικὴ, ἡ μαγειρικὴ, ἡ βαφικὴ, ἡ λιθογραφία, ἡ χημεία, ἡ φωτογραφία, ἡ ὥρολογιοποιία, ἡ χρυσοουργικὴ, καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐν αἷς λεπτότητος καὶ δεξιότητος ἀπαιτεῖται μᾶλλον ἢ σωματικὴ δύναμις. Ἀλλὰ σημειωτέον ὅτι πᾶν ὅ,τι παράγεται ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις τούτοις δέον νὰ κέκρηται τὴν οἰκονομικὴν ἀξίαν του, νὰ εἶνε δηλαδὴ ὄχι προϊόν διδασκῆριον, ἀλλὰ προϊόν τακτικοῦ ἐργοστασίου, καὶ ὁ διδασκόμενος νὰ ἔχη ὑπ’ ὄψιν του ὅτι δὲν εἶνε ἀπλοῦς μαθητὴς ἀποβλέπων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δημιουργικῶν λειτουργιῶν του, ἀλλὰ καὶ ἐργάτης ἀποβλέπων εἰς τὴν δημιουργίαν ὠραίων καὶ χρησίμων ἀντικειμένων. Ἐν ἐπαρχίᾳ ἐχούσῃ πληθυσμὸν 40,000 κατοίκων ἀπαιτοῦνται δώδεκα τοιαῦτα σχολεῖα. Ἡ διδασκαλία ὅλων τῶν ὡς εἰρηται χρησίμων τεχνῶν ρυθμίζεται οὕτως ὥστε ἄλλαι μὲν ἐξ αὐτῶν νὰ διδάσκονται εἰς τὰ μὲν, ἄλλαι δὲ εἰς ἄλλα, ἀπλᾶ ὅμως τέχνηαι ὡς ἡ σανδαλοποιία, ἡ ραπτικὴ, ἡ πιλοποιία διδάσκονται εἰς ἕκαστον τῶν δώδεκα λυκείων. Ἐπίσταται ἐν ἐκάστῳ καὶ μία σχολὴ ἐπιστημονικῆς μαγειρικῆς ἐν ἣ παρασκευάζονται ὅλα τὰ φαγητὰ τοῦ λυκείου. Ἐπίσης πλυντήριον· καὶ προσέτι συναφῆς πρὸς ἕκαστον λυκείου εἶνε εὐρύτατος κήπος ἐνθα καλλιεργοῦνται πάντα τὰ ἀναγκαίουντα χόρτα λαχανικὰ καὶ φρούτα. Ἐτερον σπουδαῖον χαρακτηριστικὸν τοῦ συστήματος εἶνε ὅτι πᾶσα ἡ ὑπηρεσία, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ λυκείου ἐκτελεῖται ὑπὸ τῶν διδασκόμενων. Ἀντὶ ἐπιτελείου εἰκοσὶ ὑπηρετῶν ἐν ἐκάστῳ λυκείῳ, εἰκοσὰς σπουδαστῶν ἐκτελεῖ τὰ διάφορα καθήκοντα οὕτως ὥστε μίαν ἐβδομάδα ἐκάστης σχολικῆς περιόδου ὀρίζεται δι’ ἕκαστον ὑπηρετοῦντα σπουδαστήν. Καὶ θεωρεῖται τοῦτο ὄχι ταπεινώσις, ἀλλὰ τιμὴ καὶ ἀνύψωσις συνωδὰ πρὸς τὸ ἀξίωμα ὅτι εἶνε εὐγενέστερον νὰ ὑπηρετῇ τις παρὰ νὰ ὑπηρετῆται.*

* Δουκ. Θ’ 48. ΚΒ’ 26.

Καὶ αἱ μᾶλλον δυσάρεστοι ἐργασίαι, ἐκτελούμεναι ἐν πνευματικῇ ἀδελφοσύνης καὶ μὴ συνεπαγόμεναι χαρακτηριστὰ βαθμοῦ εἶνε δεκτικαὶ τιμητικότητος. Ἐπειτα αἱ νεώτεροι ἐπιστημονικαὶ ἐφευρέσεις καθιστῶσι τὸ δυσάρεστον μέρος τῶν ἐργασιῶν μηδαμῶν, καίτοι πᾶς διδασκόμενος δέον νὰ μάθῃ νὰ εἶνε ἀνεξάρτητος τῶν μηχανημάτων ἐν δεδομένῃ ἀνάγκῃ.

Ἐκαστος τῶν διδασκόμενων δαπανᾷ τέσσαρας ὥρας καθ’ ἑκάστην ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, οἱ ἡμίσεις δὲ αὐτῶν τὸ μεταχειρίζονται τὴν πρωΐαν καὶ οἱ ἄλλοι ἡμίσεις τὸ ἀπόγευμα. Ἐπὶ τοιούτου συστήματος διανοητικῆς καὶ χειρουργικῆς παιδείσεως, πᾶς παῖς ἢ πᾶσα κόρη, δύναται νὰ ἀρχίσῃ νὰ δημιουργῇ ἔργα ἀξίας, προϊόντα ἀποφέροντα πλοῦτον, μετὰ τρεῖς μῆνας, ἢ ἐν περιπτώσει ἐκτάκτου εὐφυΐας, μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ μητρώον τοῦ ἐργαστηρίου. Ὁ ἀγγλος διδασκικολόγος Ρίτσαρδὸς ὅστις εἶνε ὁ πρῶτος διατυπώσας τὰς ἐκπαιδευτικὰς ταύτας βάσεις ἄς ὑποδεικνῶν ὡδε, λέγει ἐν τῷ σχετικῷ συγγράμματι αὐτοῦ ὅτι πείρα ὀλοκλήρου βίου τὸν ἔχει πείσει ὅτι παῖδες ἡλικίας μεταξὺ 15 καὶ 18 ἐτῶν, ἐργαζόμενοι, ὡς ἀνωθι εἴρηται, ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ λυκείου, δύναται νὰ κερδαίνωσιν ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς τροφῆς, τῆς ἐνδυμασίας, τῆς στέγης, τῆς διδασχῆς καὶ τῆς ἀνατροφῆς ἢ λαμβάνουσι. Τοιοῦτοτρόπως ἐκπαιδεύονται ὄχι δαπάναις τοῦ κράτους κατ’ οὐσίαν, οὔτε φιλογενῶν πλουσιῶν ἢ συγγενῶν, ἀλλὰ δαπάναις ἰδίαις, ἦτοι διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἰδίων αὐτῶν χειρῶν.

Ἡ λοιπὴ διδασκαλία τοῦ λυκείου περιλαμβάνει πάντα τὰ μαθήματα ἅτινα διδάσκονται εἰς τὰ ἄριστα καθηρισμένα Γυμνάσια, οἷον ἱστορίαν ἀρχαίαν καὶ σύγχρονον, γλώσσας, γεωλογίαν, χημείαν, μεταλλουργίαν, ἀνατομίαν, φυσιολογίαν, ἀστρονομίαν, μαθηματικά, φυσικὴν, ἠλεκτρισμὸν, μουσικὴν, φωνητικὴν τε καὶ ὀργανικὴν, ἰχθυογραφίαν, ζωγραφικὴν, ἐτι δὲ γυμναστικὴν, χορὸν, σκοποβολήν, καὶ ἵππασίαν. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ὑποχρεοῦται ὁ διδασκόμενος νὰ μαθάνῃ πάντα ταῦτα, ἀλλὰ νὰ ἐκλέγῃ καὶ ἐπιδίδῃται εἰς ἐκεῖνα ἐξ αὐτῶν εἰς ἃ ἔχει ἰσχυρὰν κλίσιν. Τώρα ἔρχεται ἡ κρίσιμος στιγμή τῆς κρισίμου ταύτης περιόδου. Ὁ διδασκόμενος ἢ ἡ διδασκόμενη εἶνε 16 ἢ 17 ἐτῶν. Καλεῖται λοιπὸν νὰ ἐκλέξῃ ὀριστικῶς ἐν στάδιον βίου. Ἡ ἐκλογή, ἧτις θὰ γίνῃ τῇ συγκαταθέσει τῶν γονέων καὶ τῶν καθηγητῶν, θὰ καθορίξῃ τὸν τεθεῖον τὸ εἶδος τῶν ἐφεξῆς μελετῶν καὶ τῆς ἐφεξῆς ἐργασίας ἐν εἰδικῇ ἀναφορᾷ πρὸς τὸ ἐκλεχθὲν στάδιον. Ἴσως γίνῃ ἀνάγκη μεταθέσεως ἀπὸ λυκείου εἰς λυκείου ἀναλόγως τῆς εὐρύτητος μετ’ ἧς αἱ εἰδικαὶ γνώσεις διδάσκονται εἰς τὸ ἐν ἢ ἄλλο λυκείου. Ἴσως εἴπη τις ὅτι ὅλοι θὰ ἐκλέξωσι τὰ εὐκόλα καὶ οὕτω θὰ ἔχωμεν πάλιν πληθῶραν δικηγόρων,

ιατρῶν καὶ πολιτενομένων ἐπὶ ζημίᾳ τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας. Ἡ ἐνστάσις αὕτη καταπίπτει ὅταν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ διδασκόμενοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἀφιερῶσι τέσσαρας ὥρας καθ’ ἑκάστην εἰς χρησίμῳ τινα πλουτοπαραγωγὸν ἀσχολίαν, ἐκλεγείσαν ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς κλίσεις καὶ ἐμφύτους δυνάμεις τῶν, ἐτι δὲ πρὸς τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας καὶ εὐκαιρίας καὶ πρὸ πάντων πρὸς τὰς χρεῖας τῆς κοινωνίας. Ἡ τετράωρος αὕτη καθημερινὴ ἐργασία εἶνε ἐκπλήρωσις καθήκοντος πρὸς τὴν κοινωνίαν, ἀφίνει δὲ ἄλλας δέκα ἢ δώδεκα ὥρας τῆς ἐργασίμου ἡμέρας διὰ τὴν μελέτην καὶ ἐνάσκησιν οἰασδήποτε ἄλλης ἐμπορείας, τέχνης ἢ ἐπιστήμης. Ἐπειτα ὁ διδασκόμενος ἢ ἡ διδασκόμενη, θὰ δύναται νὰ ἐκμάθῃ πλείονα τοῦ ἐνὸς ἐπαγγέλματα. Τὸ ἐντεθεῖον ἀποτέλεσμα ἔσται ὅτι οὐδέποτε θὰ εὐρεθῇ στάδιον νεκρῶν ἐλλείψει ἀρμόδιων προσώπων, καὶ οὐδέποτε ἀρμόδιοι ἐπαγγελματίαι, βιομηχανοὶ, ἐπιστήμονες ἢ καλλιτέχνηαι θὰ στερηθῶσιν ἐργασίας ἐλλείψει σταδίου. Ὁ λόγος εἶνε ὅτι οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι θὰ ἐπιδίδονται εἰς τὸ στάδιον δι’ ὃ εἶνε ἀρμόδιοι, ὄχι εἰς τὸ στάδιον ὅπερ αἱ περιστάσεις ἔφερον τυχαίως. Ὁ μέγας πόνθος παντὸς φιλοπάτριδος εἶνε νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν τοιαύτην διαρρύθμισιν τῶν πραγμάτων τῆς παιδείας ὥστε νὰ εὐρίσκειται ἀρμόδια θέσις διὰ πάντας καὶ νὰ εἶνε πάντες ἀρμόδιοι ἐν ταῖς θέσεσιν αὐτῶν, οὕτως ὥστε πάντες νὰ ἐνασκῶσιν εὐεργετικῶς τὰς δυνάμεις τῶν ὑπὲρ τοῦ συνόλου καὶ ὑπὲρ ἐκάστου. Τὸ τερατῶδες φαινόμενον τῆς συνυπάρξεως ἐν τῇ αὐτῇ κοινότητι ἀνθρώπων μὲ πληθῶραν χρυσίου ἀφ’ ἐνός, καὶ ἀνθρώπων στερουμένων τοῦ ἐπιουσίου ἀρτοῦ ἀφ’ ἐτέρου, βεβαίως θὰ ἐκλείψῃ ἐντὸς γενεᾶς ἀπὸ τῆς γνησίας ἐφαρμογῆς τοιοῦτου ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος. Σημειωτέον ὅτι καὶ κατὰ τὴν τριετὴ ταύτην περιόδου τῆς μαθητείας, λειτουργοῦσι κέντρα ἀναψυχῆς καὶ παιδείας. Ἐτι δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν παρέχεται εὐκαιρία καλῶς ὀργανισμένη, τῇ συναινέσει τῶν διδασκόμενων καὶ ἰθυντῶν, ὅπως οἱ ἐφηβὸι ἀμφοτέρων τῶν φύλων συναθροίζονται χάριν ποικίλων παιδιῶν, ἐκδρομῶν, ἵππασίας κλπ. Ἡ αὕτη δὲ συνάθροισις ἀμφοτέρων τῶν φύλων γίνεται ἐν ἄλλαις ἡμέραις χάριν συναυλιῶν ἐν τῷ λυκείῳ ἢ διαλέξεων ἢ ὑποδοχῶν, ἢ συζητήσεων, ἢ χοροῦ. Ἐννοεῖται δὲ πᾶσαι αἱ συναθροίσεις αὐταὶ τελοῦσιν ὑπὸ συνετῆν ἀφανῆ ἐποπτείας, ὥστε νὰ εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι φέρονσι τὸν ἀγνὸν χαρακτήρα τῆς ἀδελφοσύνης καὶ τῆς ἀκηλιδῶτου ἀνθρωπίνης φιλίας. Ἡ πᾶσα ἐπίπλωσις καὶ ὁ ἐξωραϊσμὸς τῶν δωματίων καὶ αἰθουσῶν ἔσται μέλημα ὑπερτάτου ἐνδιαφέροντος, διότι ὁ μέγας ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς διὰ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος εἶνε ὄχι μόνον νὰ παράγονται ἰσχυρὰ συνετὰ καὶ χρήσιμα μέλη τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ

προσέτι ἄνδρες καὶ γυναῖκες μεγάλης καλλονῆς ὑπερτάτης ἀκεραιότητος καὶ τιμῆς, καὶ ἀβροτάτων τρόπων.

(Προσεχὲς ἄρθρον θὰ διαλάβῃ περὶ τῆς ἀνωτάτης παιδείσεως.)

ΑΙ ΦΛΕΒΕΣ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ.

(18ε ΕΡΕΥΝΑΝ τοῦ Ἰουλίου σελ. 37.)

Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Ρουσκίν εἶνε ὅτι “αἱ φλέβες τοῦ πλούτου εἶνε πορφυραῖ, ἐστρωμέναι ὄχι ἐν τοῖς βράχοις μεταξὺ ὀρυκτῶν, ἀλλ’ ἐν τῇ ζώσῃ σαρκὶ μεταξὺ σφυζόντων ὀργάνων.” Μόνου, λέγει, ὁ παράγων προϊόντα εἶνε δικαιοματικῶς πλούσιος. Ὁ συναγείρων χρυσίον δὲν εἶνε πλούσιος εἰμὴ καθ’ ὅσον παράγει ἀξίας δηλαδὴ πράγματα καθιστῶντα τὴν ὀλομέλειαν πλουσιωτέραν, ἢ παρέχῃ ἐκδουλεύσεις πλουτιζούσας αὐτὴν, κατόπιν δὲ αὐτῆς, αὐτόν. Δὲν ὑπάρχει πλοῦτος ἄνευ κοινωνικῆς στοργῆς. Ὁ ἔχων χρυσὸν καὶ μὴ ἐμπορούμενος στοργῆς εἶνε κατ’ οὐσίαν πένης. Ὁμοίον τι εἶπεν ὁ Χρυσόστομος “οὐδεὶς εἶνε πλούσιος τοῦ ὁποῖου ἢ ψυχῆ δὲν εἶνε πλουσία, καὶ οὐδεὶς εἶνε πτωχὸς τοῦ ὁποῖου ἢ ψυχῆ δὲν εἶνε πτωχῆ.” Ἡ ἐπικρατοῦσα Πολιτικὴ Οἰκονομία ἐνόσφ ἐξωκλεῖει τὸ στοιχεῖον τῆς στοργῆς ἀποτελεῖ φοβερὰν ἀπειλὴν περὶ καταστροφῆς τοῦ ἔθνους. Ἄλλ’ οἱ διδάσκοντες τὴν ἐπικρατοῦσαν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν προβάλλουσι τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ἡ ἐπιστήμη αὐτὴ δὲν ἀσχολεῖται εἰς ἠθικὰς βλέψεις ἀλλ’ ἀπλῶς ἀφορᾷ εἰς τὸ πῶς νὰ γίνῃ τις πλούσιος, καὶ ὅτι πάντες ὅσοι συνεμορφώθησαν πρὸς τοὺς νόμους τῆς, πράγματι ἐγένοντο πλούσιοι. Πᾶς ἔμπορος, λέγουσιν οἱ διδάσκοντες τὴν ἐπικρατοῦσαν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν γνωρίζει πῶς γίνονται τὰ χρήματα, καὶ πῶς χάνονται ἀρκεῖ νὰ λαμβάνῃ ὑπὸ σημείωσιν τοὺς νόμους τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Ἀκριβῶς ἐν τῷ ἰσχυρισμῷ τούτῳ ὑπολαμβάνει ἡ σύγχυσις. Ὁ ἔμπορος ἔμαθεν ὀλίγους, ὀλιγίστους τῶν νόμων — οὐχὶ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, ἀλλὰ τῆς Ἐμπορικῆς Οἰκονομίας. Αἱ δύο αὐταὶ οὐδέποτε πρέπει νὰ συγχέωνται. Ἐπειτα ἐν ἄλλο οὐσιώδες συμβαίνει. Οἱ διδάσκοντες τὴν ἐπικρατοῦσαν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν παρεξηγοῦσι τὴν λέξιν “πλούσιος,” λησμονοῦντες ὅτι ἡ λέξις αὕτη εἶνε σχετικῆ. Ἐύποροι δύναται νὰ εἶνε ὄλοι, ἀλλὰ “πλούσιος” δύναται τις νὰ εἶνε ὑπὸ τὸν ὄρον ἄλλος τις κάποιον νὰ εἶνε πτωχός. Ἡ ὑγιῆς Πολιτικὴ Οἰκονομία ἀφορᾷ νὰ καταστήσῃ πάντας εὐπόρους, ἦτοι γησιῶς πλουσίους. Ἡ ἐπικρατοῦσα Πολιτικὴ Οἰκονομία ἀφορᾷ νὰ καταστήσῃ “πλουσίους” τινὰς μόνου διότι κατ’ ἀνάγκην οἱ λοιποὶ θὰ εἶνε πτωχοὶ ἀφοῦ ὁ πλοῦτος συγχέεται μὲ τὸ χρῆμα. Ὁ πλοῦτος εἶνε δύναμις. Τὸ χρῆμα εἶνε ἀπλή ἐνδειξις τῆς δυνάμεώς του, δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέεται ἢ οὐσία μὲ μίαν ἀπλήν ἐνδειξιν αὐτῆς. Μία λίρα, ὡς ἐνδειξις

πλούτου μίας λίρας, δίδει εἰς τὸν κάτοχον αὐτῆς δικαίωμα κυριότητος ἐπὶ τινος ἄλλου ὅστις ἔχει ἀνάγκην αὐτῆς τῆς λίρας. Ἄν δὲν ὑπῆρχεν αὐτὸς ὁ ἔχων τὴν ἀνάγκην τῆς λίρας, ἢ λίρα εἰς τὸ θυλακίον σου θὰ ἦτο ἐτελῶς ἀχρηστος. Ἐντεῦθεν ἀξίωμα τῆς Ἐμπορικῆς Οἰκονομίας εἶνε ὅτι “ἡ τέχνη τοῦ νὰ γίνεταί τις πλούσιος συνίσταται εἰς τὸ πῶς νὰ διατηρῆς τὸν πλοῦτον σου ἐν πείνᾳ.” Εἶνε λίαν σπουδαῖον νὰ γίνεταί διάκρισις μεταξὺ τῆς Ἐμπορικῆς καὶ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία εἶνε ζήτημα τῆς ὀλομελείας· εἶνε νόμος τῆς Πολιτείας προνοῶν περὶ πάντων. Ἡ ὑγιῆς Πολιτικὴ Οἰκονομία συνίσταται εἰς τὴν παραγωγὴν, διαφύλαξιν καὶ ἀπονομὴν χρησίμων καὶ εὐαρέστων πραγμάτων, ἐν προσήκοντι τόπῳ καὶ κατὰ προσήκοντα χρόνον. Πᾶς ὅστις διηνεκῶς προσθέτει διὰ τῆς ἐργασίας του εἰς τὸ σύνολον τοῦ ἔθνικου πλούτου, εἶνε ἱεροφάντης καὶ γνώστης τῆς ὑγιούς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, καὶ εἶνε κατὰ συνέπειαν πλούσιος ἀναποδράστως καὶ αὐτοδικαίως. Ἄλλ’ ἡ Ἐμπορικὴ Οἰκονομία εἶνε ἄλλο πρᾶγμα. Νόημα αὐτῆς εἶνε ἢ εἰς χεῖρας ἀτόμων συσσωρεύσεις νομικῆς ἢ ἠθικῆς ἀπαιτήσεως ἐπὶ τῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων, τουτέστι κυριότης καὶ δύναμις ἐπὶ τῶν ἄλλων. Εἶνε πρόδηλον ὅτι τοὺς ἄλλους τοῦτους ἢ Ἐμπορικῆς Οἰκονομίας τοὺς ἐνοεῖ πτωχούς. Ἐντεῦθεν οὐδόλως ἐνδιαφέρεται περὶ τῆς εὐημερίας τοῦ Συνόλου, δηλαδὴ τῆς ‘πόλεως’ ἢ τοῦ πατρίδος. Ἐκ τούτου τοῦ γεγονότος ἐπήγαγεν ἡ σύγχυσις μεταξὺ τῆς ἰδέας τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἰδέας τοῦ χρυσίου. Διότι ἢ ὡς εἴρηται κυριότης ἐπὶ τῆς ἐργασίας τοῦ ἄλλου δύναται πάντοτε νὰ μετατραπῇ εἰς κτηματικὴν περιουσίαν, ἐνῶ ἡ κτηματικὴ περιουσία δὲν μετατρέπεται εὐκόλως εἰς κυριότητα ἐπὶ τῆς ἐργασίας τοῦ ἄλλου. Τοιουτοτρόπως συμβαίνει ὅτι ὑπολογίζομεν τὴν ἀξίαν τοῦ κτήματός μας ἐν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λιρῶν ἃς θὰ ἐλαμβάνομεν ἀντ’ αὐτοῦ, ἐνῶ ἀντιθέτως ἔπρεπε νὰ υπολογίζομεν τὴν ἀξίαν τῶν λιρῶν μας ἐκ τῆς ἐκτάσεως τοῦ κτήματος ὅπερ θὰ ἐλαμβάνομεν δι’ αὐτῶν. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ καὶ ἄλλος τις λόγος οὗ ἕνεκα ὁ εἰρημένος ἀνάποδος τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι ἐπικρατεῖ. Τὰ κτήματα εἶνε ἀχρηστα εἰς τὸν κύριόν των ἐνόσφ οὗτος δὲν ἔχει κυριότητα ἐπὶ τῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων. Ἐπιθέτως ἄνθρωπον ἔχοντα ἐκτενῆ ἔπαυλιν μὲ γόνιμον γῆν καὶ μεταλλεῖα, κήπους, ἀποθήκας πλήρεις κλπ. Ἄλλ’ ὑπόθεσις ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν εὐρίσκει ὑπηρετίας. Διὰ νὰ εὐρῆ ὑπηρετίας πρέπει νὰ ὑπάρχουν τινὲς πένητες πέριξ τῆς ἔπαυλεως, ἢ ἀλλαχοῦ, ἔχοντες ἀνάγκην τοῦ χρηματός ἢ τοῦ σίτου τοῦ γαιοκτήμονος. Ἐπιθέτως ὅτι οὐδεὶς εὐρίσκειται ἔχων τοιαύτην ἀνάγκην. Ὁ γαιοκτῆμων τότε κατ’ ἀνάγκην θὰ ψῆσῃ τὸν ἄρτον του μόνος του, θὰ ὑφάνῃ τὰ ἐνδύματά

του, θὰ ἀροτριάσῃ τὸν ἀγρόν του, καὶ θὰ ποιμάνῃ τὰ πρόβατά του. Τὸ χρυσίον του θὰ τοῦ ἐχρησίμευεν ὅσφ θὰ τοῦ ἐχρησίμευον καὶ οἱ ἀδήποτε ἄλλα κίτρινα λιθάρια τυγχάνοντα ἐν τῇ ἔπαυλει. Τὰ ἐν τῇ ἀποθήκῃ πράγματα θὰ σαπῆσουν διότι δὲν δύναται νὰ τὰ καταναλώσῃ μόνος του καὶ θὰ μοχθῇ τεραστῶς ἵνα ἀσφαλίσῃ ἑαυτῷ καὶ τὰς σμικρίστας τῶν ἀνέσεων. Ἐπὶ τέλους θὰ ἀπαυδήσῃ, καὶ τὸ κτήμα του θὰ καταρρεύσῃ, αὐτὸς δὲ θ’ ἀναγκασθῇ ν’ ἀρκεσθῇ εἰς μίαν καλύβην καὶ εἰς ἐν κηπάριον, τουτέστιν εἰς τὴν μερίδα τοῦ πένητος, ἐν μέσῳ τῶν ἐκτάσεων καὶ τῶν μεγάρων ἄτινα μόνου χλευαστικῶς θ’ ἠδύνατο νὰ ὀνομάσῃ “ἰδικά του.” Ποῖος θὰ ἐδέχετο πλοῦτον ὑπὸ τοιούτους ὄρους; Ὁ πῶθον πλοῦτον δὲν θέλει αὐτά, ἀλλὰ θέλει κυριότητα ἐπὶ τῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων. Ὅσφ πτωχότεροι εἰσὶν αὐτοὶ οἱ ἄλλοι τόσφ μεγαλύτερος εἶνε ὁ πλοῦτος τοῦ ἔχοντος τὴν κυριότητα ἐπὶ τῆς ἐργασίας των. Ἀφ’ ἐτέρου ὅσφ περισσότεροι εἰσὶν οἱ ἔχοντες αὐτὴν τὴν κυριότητα τόσφ μικρότερος εἶνε ὁ πλοῦτος ἐκάστου ἐξ αὐτῶν. Ἐν ἄλλων λέξεσιν, ὅπως εἶπομεν προηγουμένως, ἢ τέχνη τοῦ “πλουτεῖν,” κατὰ τὴν χυδαίαν ἔννοιαν τῆς λέξεως, δὲν εἶνε μόνου ἢ τέχνη τοῦ συσσωρεύειν χρήματα, ἀλλὰ προσέτι καὶ τοῦ φροντίζειν ὅπως οἱ ἄλλοι ἔχωντες ὡς οἶοντε ὀλιγώτερα. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι κάποιον ἀνισότης περὶ τὴν εὐπορίαν εἶνε ἀναπόδραστος καὶ δὴ χρησίμος, ἀλλὰ τὸ σπουδαῖον εἶνε πόθεν προκύπτει αὐτὴ ἢ ἀνισότης. Ἄν προκύπτῃ ἀπὸ ἀδικίαν τότε βλάπτει τὸ ἔθνος καὶ ἐπὶ τέλους τὸ φονεῖ. Ἄν προκύπτῃ ἀπὸ δικαιοσύνην τότε τὸ εὐεργετεῖ. Τί σημαίνει τούτο; Σημαίνει ὅτι ὅταν ἢ κοινωνία εἶνε ὑγιῆς, (δραστηρίως καὶ καλῶς κυβερνωμένη) ἐν μέσῳ αὐτῆς λειτουργοῦσι παντὸς βαθμοῦ δύναμεις, καὶ ἢ ποικίλη λειτουργία των θεραπευεῖ ποικίλας χρείας. Τὸ ἐντεῦθεν ἀποτέλεσμα εἶνε ἄνισον μὲν, ἀλλ’ ἄρμονικόν. Ὅταν ὅμως ἢ κοινωνία εἶνε νοσηρὰ (ἀδρανῶς καὶ κακῶς κυβερνωμένη) ἐν μέσῳ αὐτῆς συγκυκλῶνται παντὸς βαθμοῦ σαπρία, ραδιουργία, προδοσία καὶ ἢ ἀνασάλευσις τῶν ἐρπετῶν τούτων διατηρεῖ φαῦλον τι σύστημα χθαμαλῶν ἀμοιβαιοτήτων, συναλλαγῶν καὶ προσκαιρῶν ἀθλίων θριάμβων καὶ πτώσεων. Τὸ ἐντεῦθεν ἀποτέλεσμα εἶνε ἀμπτωτικὸς καὶ παλίρροια ἐνοχῆς, συμφορῶν καὶ ἀθλιότητος. Πράγματι ἢ κυκλοφορία τοῦ πλούτου ἐν τῇ κοινωνίᾳ εἶνε ὅτι ἢ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐν τῷ φυσικῷ σώματι. Ἄλλος εἶνε ὁ σφυγμὸς ὁ προερχόμενος ἀπὸ γηθόσυνα αἰσθήματα καὶ ἀπὸ ὑγιᾶ δρᾶσιν ὑλικῆν καὶ ἠθικῆν, καὶ ἄλλος ὁ σφυγμὸς ὁ προερχόμενος ἀπὸ αἰσχύνην ἢ ἀπὸ πυρετοῦς καὶ πάθῃ. Ὁ μὲν ὀδηγεῖ εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν δόξαν, ὁ δὲ εἰς τὸν θάνατον καὶ τὴν σηπεδοῖα. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς, ἢ ἀναλογία ἀληθεύει. Μία τοπικὴ νοσηρότης

τοῦ αἵματος, προσβάλλει ὀλόκληρον τὴν ὑγίαν τοῦ ἀτόμου· καὶ οὕτω μία τοπικῶς νοσηρὰ (ἐκνευρίζουσα, ἐπίπλαστος, ἀπολαυστικῆ) χρῆσις τοῦ πλούτου συνεπάγεται τὴν ἐξασθένησιν τῶν πόρων τῆς πολιτείας καὶ τοῦ ἔθνους. Ὁ ἀναγνώστης θὰ ἐννοήσῃ καλῶς πῶς ἢ καταστροφή ἐπέρχεται ἐὰν μελετήσῃ τοὺς ὄρους τοῦ ἐξῆς παραδείγματος. Δύο ναῦται ρίπτονται εἰς ἔρημον τινὰ ἀκτὴν. Ἀναγκάζονται ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν νὰ συντηρῶνται κάμνοντες χρήσιν τῶν χειρῶν των καὶ τῆς διανοίας των. Ἀμφότεροι διατελοῦσιν ὑγιεῖς καὶ ἐργάζονται ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀδελφοφύνη καὶ ἐπὶ τέλους κατορθοῦσι νὰ οἰκοδομήσωσιν ἄνετον οἶκημα καὶ νὰ δημιουργήσωσι γεωργίαν. Ἐκ ταύτης ἀπολαμβάνουσι παντοῖα προϊόντα ἄτινα ἀποταμιεύουσιν ἐν τῇ ἀποθήκῃ των διὰ μελλούσας χρείας. Ταῦτα πάντα εἶνε πλοῦτος, ἐκάτερος δὲ τῶν σθεναρῶν τούτων ἐργατῶν ἔχει ἴσον δικαίωμα εἰς τὴν χρῆσιν τῆς δημιουργηθείσης ὑπ’ ἀμφοτέρων περιουσίας ταύτης. Ἄλλην Πολιτικὴν Οἰκονομίαν δὲν γνωρίζουσιν εἰμὴ τὴν συνισταμένην εἰς τὴν ἐπιμελῆ διαφύλαξιν τοῦ πλούτου των, καὶ εἰς τὴν δικαίαν διανομὴν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους. Ἐπιθέτως ὅμως ὅτι ἡμέραν τινὰ διαπληκτίζονται καὶ συμφωνοῦσι νὰ χωρήσωσιν. Ἐκάτερος αὐτῶν τὸντεῦθεν ἐργάζεται αὐτεξούσιος εἰς τὸ κτήμα του καὶ ζῆ ἐξ αὐτοῦ. Ὁ εἰς μετὰ τινὰ χρόνον ἀσθενεῖ καὶ ἀδυνατεῖ νὰ ἐπιμεληθῇ τὸ κτήμα του ἐν ἐποχῇ κρίσιμῳ—τῇ ἐποχῇ, φέρ’ εἰπεῖν, τῆς σπορᾶς ἢ τοῦ θερισμοῦ. Λίαν φυσικῶς παρακαλεῖ τὸν συγκάτοικον τῆς ἐρήμου, τὸν γείτονά του (δὲν εἶνε πλέον ἀδελφὸς ὡς τὸ πάλαι) νὰ σπεύρῃ καὶ νὰ θερίσῃ ἀντ’ αὐτοῦ. Λίαν δικαίως ὁ γείτων θέτει ὄρους καὶ λέγει: “Μάλιστα, ἀρκεῖ καὶ σὺ νὰ ἐργασθῆς ἀντ’ ἐμοῦ βραδύτερον ὅταν θὰ εἶσαι ὑγιῆς. Νὰ μοῦ τὸ ὑποσχεθῆς ἐγγράφως καὶ θὰ μετρήσωμεν πῶσας ὄρας θὰ ἐργασθῶ διὰ σέ, ὥστε ἄμα μοῦ χρειασθῇ ἢ ἐργασία θὰ μοῦ τὴν παρέξῃς.” Ἡ ἀσθένεια ἐξακολουθεῖ ἔτη, καὶ ἢ ἐγγραφὸς ὑπόσχεσις τοῦ ἀσθενούντος ἀνανεοῦται κατ’ ἔτος. Ἐπὶ τέλους ὁ ἀσθενὴς ἀνακτᾷ τὴν ὑγίαν του. Ποία τις τῶρα εἶνε ἢ σχέσις μεταξὺ τῶν δύο ὡς ἀτόμων; Πολὺ ἄλλοια ἢ τὸ πάλαι. Ἄλλ’ ἴδωμεν πρῶτον ποία τις ἢ θέσις αὐτῶν ὡς Πολιτείας. Ἡ Πολιτεία ἦν οἱ δύο ἤδη ἀποτελοῦσιν εἶνε πολὺ πτωχοτέρα. Ἐσπερήθη τῆς πλουτοπαραγωγικῆς ἐργασίας τοῦ ἐνὸς ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ὁ ἄλλος ἐργάσθη μὲν μετὰ ζήλου ἐπὶ τοῦ κτήματος τοῦ ἀσθενοῦς γείτονός του, ἀλλὰ τὸ ἰδικόν του κτήμα ἀναμφιβόλως ἔπαθεν ἄτε τυχὸν ὀλιγώτερας προνοίας, καὶ ἐπομένως ἢ ξυνωρὶς τῶν κτημάτων κατέστη ἦττον προσοδοφόρος παρ’ ὅσον θὰ ἦτο ἐὰν ἀμφότεροι διετηροῦντο ὑγιεῖς. Ἡ δὲ σχέσις μεταξὺ αὐτῶν ὡς ἀτόμων; Ὁ ἀσθενὴς ὄχι μόνου ἐνεχυρίασε τὴν ἐργασίαν του, ἀλλ’ ἐξήντηλε καὶ τὸν πλοῦτον του κατὰ τὸ διάστημα τῆς πολυετοῦς

ἀσθενείας του. Ἐντεῦθεν ἐπὶ πολλὴν καιρὸν θὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ἄλλου ὅστις τοῦ παρέχει τροφήν ἐπὶ νέα ἐνεχυρίασει μελλούσης ἐργασίας, καὶ ὅστις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐγγράφων ὑποσχέσεων τοῦ γείτονός του (ὡς ὑποθέτομεν ἀσφαλῆς ὡς θὰ ἦσαν γινόμενα διὰ νομικῆς πράξεως) διέρχεται τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου του ἐν ἀργίᾳ, ὅχι μόνον ἐξαναγκάζων τὸν γείτονά του νὰ ἐκτελῇ ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις του, ἀλλὰ ἐπιβάλλων αὐτῷ καὶ νέας ὑπὸ ἀυθαίρετους ὄρους, διὰ τὴν τροφήν τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτῷ μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς ὑγείας του. Ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία ἦν ἤδη οἱ δύο γνωρίζουσι εἶνε πολὺ διάφορος ἢ τὸ πάλαι. Δὲν ἔχει τι τὸ παράνομον, ἀλλὰ εἰς ἐπισκόπησιν τῆς ἀκτῆς, ἡμέραν τινα ἀποβιβαζόμενος παρατηρεῖ τὰ πράγματα καὶ περιγράφει τὸν μὲν ἕνα ἐκ τῶν κατοίκων ἐμπορικῶς πλούσιον, τὸν δὲ ἄλλον ἐμπορικῶς πτωχόν. Ἐκπληρῶσεται διότι ὁ εἰς διέρχεται τὰς ὥρας του ἀργῶς καὶ ἐν ἀπολαύσει, ὁ δὲ ἄλλος ἐργάζεται δι' ἀμφοτέρους καὶ ζῆ ἐν στερήσεσιν ἐν τῇ ἐλπίδι ὅτι ἡμέραν τινα, τίς οἶδε πότε, θὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν του. Δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει ἐὰν εἴτε ἀσθένεια, εἴτε χητέλεια, εἴτε ἀνικανότης περιήγαγε τὸν ἕνα εἰς τὴν παρούσαν θέσιν του. Ἐκεῖνο ὅπερ μᾶς ἐνδιαφέρει εἶνε τὸ γεγονός ὅτι ἡ γένεσις τοῦ ἐμπορικῶς πλούτου (ὅστις συνίσταται εἰς κυριότητα ἐπὶ τῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων) ἰσοδυναμεῖ πρὸς πολιτικὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀληθοῦς πλούτου (ὅστις συνίσταται εἰς οὐσιαστικὰς κτήσεις καὶ χρήσεις).

Καὶ ἕτερον παράδειγμα, τὸ ἐξῆς, δεικνύει ἐπὶ ἐγγύτερον τὰς τάσεις τῆς ἐπικρατοῦσης Πολιτικῆς Οἰκονομίας: Τρεῖς ἄνθρωποι (ἀντὶ δύο) ἀποτελοῦσι τὴν μεμονωμένην Πολιτείαν. Ἀναγκάζονται νὰ διατελώσιν εἰς ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Ἐκαστον τῶν κτημάτων παράγει χωριστὸν εἶδος προϊόντων, ἕκαστον δὲ ἔχει ἀνάγκη τῶν προϊόντων τοῦ ἄλλου. Ὁ τρίτος τῶν κατοίκων, ἵνα οἰκονομήσῃ τὸν χρόνον καὶ τῶν τριῶν ἀναλαμβάνει τὴν διαμετακομιστικὴν ἐργασίαν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς κτήματος εἰς τὸ ἄλλο ἀντὶ ἀποχρώσεως ἀμοιβῆς συνισταμένης εἰς ποσοστὸν ἐπὶ ἐκάστου διαμετακομιζομένου δέματος, ἢ εἰς ἀνταλλαγὴν δέματος. Ὁ διαμετακομιστὴς οὗτος κατορθώνει πάντοτε νὰ φέρῃ πᾶν ὅ,τι χρειάζεται εἰς ἐκάτερον κτήμα καὶ κατὰ τὴν κατάλληλον στιγμήν. Ἐπομένως οἱ δύο γαιοκτήμονες εὐδοκίμων καὶ εὐποροῦν, καὶ ὁ διαμετακομιστὴς ἐπίσης. Ἡ μικροσκοπικὴ Πολιτεία εἶνε πλουσία. Ἡμέραν τινα ὁ διαμετακομιστὴς διαλογίζεται ὅτι μετὰ τῶν δύο γαιοκτημόνων δὲν ὑπάρχει ἄλλη συγκοινωνία εἰμὴ δι' αὐτοῦ. Διαβουλεύεται λοιπὸν καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀποφασίζει νὰ κατακρατῇ τὰ προϊόντα ἅτινα ἐκάτερος τῶν ἄλλων διαπιστεῖ αὐτῷ, μέχρις οὐ ἔλθῃ ἐποχὴ μεγάλης ἐκατέρωθεν ἀνάγκης τῶν κατακρατουμένων προϊόντων τούτων, καὶ τότε ἀπαιτεῖ ὡς ἀμοιβὴν τῆς διαμετακομίσσεως

πᾶν ὅ,τι ὁ στενοχωρούμενος γαιοκτήμων δύναται νὰ δόσῃ εἰς προϊόντα ἄλλου εἶδους. Ἐντέχνως καιροφυλακτῶν τὰς περιστάσεις κατακτᾷ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πλεονάζοντων προϊόντων τῶν δύο κτημάτων, καὶ ἐπὶ τέλους, ἐπελθόντος ἔτους μεγάλης σιτοδείας, ἀγοράζει ἀμφοτέρω τὰ κτήματα καὶ διατηρεῖ τοὺς πρὶν γαιοκτήμονας ὡς ὑπηρετάς του, ἦτοι ἐργάτας ἐπὶ ἡμερομισθίῳ. Εἶνε πρόδηλον ὅτι ἡ μικροσκοπικὴ Πολιτεία ἐπτώχευσε, καίτοι ὁ εἰς κατάρθωσε μέγαν ἐμπορικὸν πλοῦτον. Ἄν ἤρκειτο εἰς τὴν παλαιὰν δικαίαν αὐτοῦ ἀπολαύσιν, ἢ Πολιτεία θὰ ἦτο ἐλευθέρα καὶ πλουσία. Προσθετόν ὅτι καὶ τὰ συσσωρευθέντα πράγματα εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ ἀπλήστου διαμετακομιστοῦ δὲν ἔχουν πλέον τὴν ἀξίαν ἢν θὰ εἶχον ἐὰν ἐμπορευέτο συνωδὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ὑπερτέρας ἠθικῆς καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ὡστε καταδείκνυται ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ ἔθνικου πλούτου εἶνε καθαρῶς ζήτημα ἰδιωτικῆς ἠθικῆς καὶ ἰδιωτικῆς δικαιοσύνης. Τὸ γυμνὸν γεγονός ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ ἔθνους ὑπάρχουσι τινὲς με ἑκατομμύρια δὲν σημαίνει τίποτε διὰ τὸν πλοῦτον τοῦ ἔθνους. Τότε τὸ ἔθνος εἶνε πλουσιώτερον ὅταν οἱ ἐν μέσῳ αὐτοῦ ὑπάρχοντες πλούσιοι εἶνε (καὶ προσέτι ἦσαν ἀρχῆθεν) ἄνθρωποι ἀδμαντίνης ἀκεραιότητος καὶ ἠθικῆς ὑγείας. Ὑπάρχουν πλούσιοι ὧν τὸ χρήμα ἀντιπροσωπεύει δάκρυα, στόνους καὶ τραγωδίας, ἔστω καὶ ἂν αὐτοὶ δὲν εἶνε κατ' εὐθείαν ὑπεύθυνοι ἐπὶ τούτοις. Καὶ ὑπάρχουν πλούσιοι ὧν τὸ χρήμα εἶνε ἀπλῶς προϊόν ὑπερτέρας ἐμπνεύσεως καὶ ἀκραίφνου χαρακτήρος. Εἶνε λοιπὸν ὅλος φροῦδος, καὶ δὴ αὐθαδῶς φροῦδος, ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι δύναται ποτε νὰ ὑπάρξῃ τέχνη ἢ ἐπιστήμη τοῦ πλουτεῖν, ἀνεξάρτητος τῶν ἀρχῶν τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας. Τὸ ἐμπορικὸν ἀξίωμα: “Ἀγοράζει ὅπου πωλοῦσιν ἐφθηνά, καὶ πᾶλοι ὅπου ἀγοράζουσιν ἀκριβὰ” εἶνε ἀληθὲς οἰκονομικῶς, ἀλλὰ βιονομικῶς εἶνε ψευδές, διότι ὑπάρχουσι ποικίλα αἴτια ἀθλιότητος καθιστῶντα μίαν ἀγορὰν ἐφθηνήν, καὶ ἡ ἀπαυθρωπία πλειστάκις εἶνε πηγὴ ὑπερτιμῆσεως ὅπως καὶ ὑποτιμῆσεως. Ἴνα τὸ ἀνωθι ἀξίωμα ἢ ἀληθὲς πρέπει ὡς μόνος γνώμων τῆς ἀγοραπωλησίας νὰ τάσσεται ἡ δικαιοσύνη, ἢ ἀκεραιότης, ὁ ἀνθρωπισμὸς· νὰ ληφθῶσι δηλαδὴ ὑπ' ὄψιν οἱ νόμοι τοῦ βίου ὅχι οἱ νόμοι τοῦ χρήματος. Ὡστε ἡ ἀνάπτυξις παντὸς τοιοῦτου ζητήματος μᾶς δεικνύει ὅτι ἐν τῷ βᾶθει πάσης δράσεως ὡς ζῶσα λαμπὰς ὑψοῦται ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἅμα τι δὲν εἶνε ζήτημα δικαιοσύνης, εἶνε ἔωλον καὶ ἀπατηλόν. Ἄν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων δὲν ἀπεδίδοτο εἰς τὸ χρήμα ἡ δύναμις ἢν τοῦτο ἀπέκτησεν ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν ἐλατηρίων, δὲν θὰ εἶχε τοιαύτην δύναμιν. Ἄνευ δὲ τῆς δυνάμεως ταύτης τὸ χρήμα εἶνε μηδὲν. Ἄλλ' εἶνε τόσα ἄλλα πράγματα, μόνιμα καὶ ὑψηλά, ἅτινα ἔχουσιν ἀφ' ἑαυτῶν δύναμιν ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν ἐλατηρίων, καὶ θὰ ἦτο ἡ δυνάμις τῶν καταπληκτικῶν ἀν' ἀπλῶς τὴν ἀνωμολογοῦμεν.

Μία ἠθικὴ ἀρχή, μία οἰκογενειακὴ γηθοσύνη, μία ἀφοσίωσις φίλου, εἶνε ἀξία ἢν οὐδενὸς Κροίσου τὸ χρυσίον δύναται νὰ διατιμῆσῃ. Δὲν εἶνε ἀπλή φράσις αὐτὸ ὅπερ λέγω. Ἡ ἠθικὴ δύναμις ἐκείνη ἢ μυστηριώδης, ἢ ἀνεξιχνίαστος ἢ ἀδιατίμητος, τίκτει ἐν δεδομένη στιγμή ἅπαν τὸ χρήμα οὐ θὰ ἐγίνετο ἀνάγκη. Μία ἐγκάρδιος χειραγία εἶνε ἰκανὴ νὰ παραγάγῃ ἐν καιρῷ, χρυσίον τελεσφορῶτερον καὶ μονιμώτερον παρά βροχὴ λιρῶν καταπίπτουσα ἐκ χρηματικῶν ὑπολογισμῶν. Ὁ χρυσὸς ὁ ἀόρατος ἐν τῇ γειέσει του, ὃν τίκτει ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ ἀγάπη εἶνε ἀνεξάντλητος, καὶ ὅσῳ δαπανᾶται τόσῳ πολλαπλασιάζεται. Μέτρημα δὲν ἐπιδέχεται, ἀλλ' αὐξῆσιν ἐπιδέχεται ἐπ' ἀπειρον ἐν ὄσῳ τροφοδότης αὐτοῦ εἶνε ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά. Ὁ ἐξῆς συλλογισμὸς εἶνε ἀξιοσημείωτος. Οὐσία τοῦ πλούτου εἶνε τὸ ἀσκεῖν αὐθεντίαν ἐπὶ τῆς θελήσεως τοῦ ἄλλου. Ναί, ἀλλὰ καθ' ἢν στιγμήν οἱ ὑπηρεταὶ σου ὅλοι σὲ ἐγκαταλείψωσι, ποῦ εἶνε πλέον ἡ οὐσία τοῦ πλούτου σου; Ἄφου ὅμως οὐσία τοῦ πλούτου εἶνε τὸ ἀσκεῖν αὐθεντίαν ἐπὶ τῆς θελήσεως τῶν ἄλλων, εἶνε πραφανὲς ὅτι ἂν αὐτοὶ οἱ ἄλλοι εἶνε ἄνθρωποι χαρακτήρος καὶ πολυάριθμοι, ὁ πλοῦτος σου τότε εἶνε ἰσχυρότερος. Καὶ δὲν ὑπωπεύθης ἀκόμη ὅτι αὐτὸ ἀκριβῶς εἶνε πλοῦτος, τὸ νὰ περιστοιχίσῃ ἀπὸ ἀνθρώπων χαρακτήρος, πολυαριθμῶς καὶ ὀλβίους, καὶ ὅτι αἱ λίραι σου δὲν εἶνε εἰμὴ ἀλβανικὰ φλωριά δι' ὧν στολίζεις τὰ νευρόσπαστά σου διὰ νὰ σὲ ἀκολουθοῦν; Ἄλλ' ἂν ἀντὶ νευροσπᾶστων εἶχες ἄνθρωπους περίξ σου, δὲν θὰ ἐσκέπτεσο πλέον τὰ φλωριά διότι θὰ σοῦ ἤρκει ἡ ἀνθρωπίνη ἀξία τῶν περιστοιχοῦντων σε. Ἀληθῶς αἱ φλέβες τοῦ πλούτου εἶνε πορφυρᾶ ἐστρωμέναι ὅχι ἐν τοῖς βράχοις μεταξὺ ὄρυκτων, ἀλλ' ἐν τῇ ζώσῃ σαρκὶ μεταξὺ σφιζόντων ὀργάνων. Ἀληθῶς ἡ τελικὴ ἀποστολὴ τοῦ πλούτου δὲν εἶνε ἵνα δι' αὐτοῦ δωροδοκῇ τις ἀνθρωπίσκους, ἀλλὰ ἡ ἀποστολὴ τοῦ πλούτου εἶνε νὰ πληθύνῃ τὴν γῆν δι' ἀνθρώπων ἀρτίων, ὀλβίων, ἀκεραίων, ἀγνῶν, γαληνίων ἐλευθέρων. Ἡ ἐπικρατοῦσα Πολιτικὴ Οἰκονομία τίνει εἰς τὸ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον καὶ δὴ πρεσβεύει ὅτι εἶνε οὐσιῶδης πράγμα διὰ τὴν κοινωνίαν νὰ ὑπάρχωσιν ἀνάπηροι, ἄθλιοι, πλημμελεῖς καὶ κακοδαίμονες ἄνθρωποι. Ἐσκέφθης μήπως ἡ ἐπικερδεστέρα τῶν βιομηχανιῶν θὰ ἦτο ὀργανισμὸς τις τῆς Πολιτείας ἀσχολούμενος εἰς τὴν παραγωγὴν πρώτης ποιότητος ἀνθρώπων; Ἡμέραν τινα θὰ ἀνανήλωμεν. Ἀντὶ ὡς νῦν, νὰ κυριενώμεθα ὑπὸ τῆς βαρβαρίου μανίας τῆς χρηματοπαραγωγῆς, θὰ ἐμφορηθῶμεν τοῦ ἐνθέου ζήλου τῆς παραγωγῆς ἀνθρώπων, οἷους πᾶσα πατρίς θὰ ἐπεδείκνυε σεμνυνομένη ὡς ἡ Ῥωμαία ἐκείνη μήτηρ, λέγουσα “ἰδοὺ οἱ Υἱοὶ μου, αὐτὰ εἶνε τὰ κοσμήματά μου” —ἀνθρώπων δηλαδὴ ὑγιῶν, σθεναρῶν, νοσημόνων πνευματικῶν, δραστηρίων, ὑψηλοφρόνων, χρησίμων, ἀβρῶν, δικαίων—ἐν μιᾷ λέξει, ὑπερμερότων.

Τοιοῦτοι εἶνε οἱ πολῦτιμοι Υἱοὶ τῆς πατρίδος. Μόνον οἱ τοιοῦτοι εἶνε πλούσιοι, διότι μόνων αὐτῶν ἡ ψυχὴ εἶνε πλουσία.

(Περαιτέρω ἀπέψει εἰς προσεχῆ ἔθρα.)

Η ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ.

ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΩΝ ΤΟ ΔΑΝΙΔΕΣ ΕΠΙΧΕΟΥΣΑ.

Εἰς τὸ προλαβὸν ἄρθρον περὶ τοῦ θέματος τούτου, συνώψισα τὸ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα τῶν περὶ ἀτμοσφαιρολογίας γνώσεων αἰτινες ὁλοῦν ἐξαπλοῦνται. Εἰσάγονται, δηλαδὴ, βαθμῶν ἐξείς τοῦ καθημεριοῦ βίου μεγάλης ὑγίειης σπουδαιότητος. Ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν ἀνθρώπων εὐρίσκειται εἰς πυκνὸν σκότος ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ τῆς ὑγίειης ὅπως καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ σφαίρᾳ τοῦ βίου, ἀλλ' εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, εἴτε ὑπὸ ἰδίου ἐνστικτοῦ διαικνωμένοι, εἴτε ὑπὸ τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς προτροπῆς τῶν δόλγων πεφοτισμένων, τείνουσι νὰ βιώσιν ὡς οἶον τε ἐν ὑπαίθρῳ, νὰ φορῶσιν ἐλαφρὰ καὶ πορῶδη ἐσώρουχα, νὰ τηρῶσι τὰ παράθυρα, ἰδίως τοῦ κοιτῶνος ἀνοικτὰ ἢ ἡμιάνοικτα ἡμέραν καὶ νύκτα, θέρος καὶ χειμῶνα, νὰ λαμβάνωσι συχνὰς βαθεῖας εἰσπνοάς, ν' ἀποφεύγωσι τὰ καλύμματα τῆς κεφαλῆς, νὰ προτιμῶσι σάνδαλα ἀντὶ ὑποδημάτων, καὶ δὴ νὰ βαθίζωσι συχνὰ γυμνοποδητεῖ ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἀπὸ δρόσον χλόης. Μακρὰν βεβαίως εἰσέτι εἴμεθα ἀπὸ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἔξων τούτων, ἀλλ' ἡ πρὸς αὐτὰς τάσις εἶνε, ὡς εἶπον, ἀναμφισβήτητος, καὶ δφέλειται εἰς τὴν διάδοσιν τῶν ὑπὲρ τῆς ἀτμοσφαιρολογίας συνηγοριῶν. Ἐνταῦθα θὰ περιορισθῶ εἰς πρακτικὰς νίξεις περὶ ἐκάστου εἶδους ἀτμοσφαιρολογίας—α) τῆς ἀερολογίας, β) τῆς φωτολογίας, καὶ γ) τῆς ἡλιολογίας—παραλείπων τὴν θεωρητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐυεργημάτων ἅπερ ἡ ἀτμοσφαιρολογία ἐξασφαλίζει εἰς τὸν ὀργανισμὸν. Α.) Ἀερολογία. Ἡ ἔκθεσις τοῦ σώματος ὀλοκλήρου εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἀτμοσφαιρᾶς ἀποτελεῖ ἡ ἀερόλουτρον, ἡ φωτόλουτρον, ἡ ἡλιόλουτρον καθ' ὅσον τὸ δεσπῶνον στοιχεῖον αὐτῆς εἶνε ἡ ὁ ἀήρ, ἡ τὸ φῶς, ἢ αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου. Ἡ μέθοδος καὶ τὰ ἀποτελέσματα διαφέρουσιν εἰς ἕκαστον εἶδος, δύναται ὅμως νὰ συνδυασθῶσι τὰ δύο ἢ τὰ τρία, καὶ τότε πάλιν ἡ μέθοδος καὶ τὰ ἀποτελέσματα εἶνε ἄλλοια. Τὸ κυρίως ἐπιζητούμενον διὰ τῆς ἀερολογίας εἶνε ἡ ἐπαφὴ ὑποψύχρου ρεύματος ἀέρος μετὰ τὴν ἐπιδερμίδα τοῦ σώματος. Διὰ τῆς ἐπαφῆς ταύτης ἐπιτυγχάνεται ἡ ηλεκτρικὸν ἀποτέλεσμα ὅπερ μεταδίδει τῷ λονομένῳ τὸν πόθον τῆς σωματικῆς κινήσεως καὶ δράσεως. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπαφὴν, ὁ λουόμενος, οἶονε ἀπ' ἐνστικτοῦ κινεῖ χεῖρας καὶ πόδας ποθῶν ν' ἀντισταθμίσῃ διὰ τῆς ἀσκήσεως τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ρίγους. Τούτου γενομένου προκύπτει ἐν αἰσθημα εὐεξίας ὅπερ μαρτυρεῖ ὅτι κατορθώθη ἡ ἀπαιτούμενη ἐν τῷ ὀργανισμῷ κυκλοφορία. Τὸ πρῶτον ἐντεῦθεν ἐπακολούθημα εἶνε ὅτι ὁ λουσθεὶς αἰσθάνεται ἰσχυρὰν ἐφεσιν νὰ ἐργασθῇ, εἴτε διανοητικῶς εἴτε σωματικῶς, ἀναλόγως τῶν ἀσχολιῶν του. Τότε ἀκριβῶς ἐργάζεται καὶ μετὰ μείζονος ζήλου, κατὰ συνέπειαν τὰ εὐεργητάματα τῆς ἀερολογίας εἶνε πολλαπλά. Διαρκούσης τῆς ἐπαφῆς τοῦ ρεύματος μετὰ τῆς ἐπιδερμίδος, τὸ σῶμα διατίθεται εἰς εὐκαμψίαν καὶ εἰς γοργότητα καὶ εἰς χάριν κινήσεων ὡς εἶνε ἰλιαν φυσικὸν καθ' ὃν χρόνον τις αἰσθάνεται ἐαυτὸν ἐλεῖ-

θερον ἀπὸ τῶν δεσμῶν τῆς ἐνδυναμίας. Ἐπειτα αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἢ σωμασμία ἢ συνουδένουσα τὸ ἀερόλουτρον, ἀποτελεῖ ἐν ἐσωτερικὸν λουτρόν, διότι δι' αὐτῆς τὸ αἷμα καὶ αἱ ἴνες ἀποτινάσσονται τὰ σκίβαλα ἅτινα εἶχον συσσωρευθῆ ἐντὸς τοῦ σώματος καὶ τὰ ἐξωθῶσι πρὸς τὴν ἐπιδερμίδα. Τοιοῦτοτρόπος καθαρίζεται τὸ ἐνδότερον τοῦ ὀργανισμοῦ καθ' ἂν χρόνον τὸ ἐξωτερικὸν ὑποβάλλεται εἰς τὴν ὑγιεινοτάτην ἐπαφὴν τοῦ ἀέρος. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ὁ καθαρμὸς εἶνε τελεσφορώτερος. Ἡ ἀσκησις λοιπὸν εἶνε φυσικὸν παρεπόμενον τῆς ἀερολουσίας, ἀλλὰ δὲν πρέπει ἀφ' ἑτέρου νὰ παραταθῆ ὑπὲρ τοῦ δέον· ὁ δὲ πρὸς ἐργασίαν ζῆλος εἶνε λογικὴ συνέπεια. Ὁ Φραγκλίνος συνείηθε νὰ λαμβάνῃ ἐν ἀερόλουτρον ὡσάκις εἶχε νὰ σκεφθῆ περὶ δυσκόλου τιμῶς ὑποθέσεως. Ἐσκέπτετο καὶ ἀπεφάσιζε διαρκούσης τῆς ἀερολουσίας καὶ εὐθὺς ὕστερον φωτολουσίας. Τὸ ἀερόλουτρον δὲν πρέπει νὰ διαρκῆ πολὺ, ἐνῶ χαρακτηριστικὸν τῆς φωτολουσίας εἶνε ἡ μακρὰ διάρκειά. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τόπον, τὴν ὥραν καὶ τὴν διάρκειαν τῶν ἀτμοσφαιρολουσιῶν, τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς ποικίλας συνθήκας εἰς ἃς εὐρίσκεται ὁ λουόμενος, ἀπὸ τὴν κρᾶσιν του, ἀπὸ τὰς ἕξεις του, ἀπὸ τοὺς ὅρους τοῦ μέρους τῆς διαμονῆς του· καὶ ἕκαστος θὰ κανονίσῃ ταῦτα κατὰ τὴν κρίσιν του, ἔχων τοῦτο πάντοτε ὑπ' ὄψει ὅτι τὸ οὐσιώδες εἶνε ἡ βραχεῖα ἐπαφὴ ὑποψύχρου βρέματος ἀέρος μετὰ τῆς ἐπιδερμίδος, αἱ ἐντεῦθεν πηγάζουσαι κινήσεις, ἡ ἀντίδρασις ἢ ἐκδηλουμένη ὡς αἰσθημὰ γενικῆς εὐεξίας καὶ ὡς ῥοδινὴ χροιά τοῦ σώματος, καὶ ἡ βαθμιαία ἐξοικείωσις τοῦ ὀργανισμοῦ πρὸς τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ὅταν τις ἔχη ταῦτα ἐν ὄψει θὰ κανονίσῃ τὰ λοιπὰ ἀναλόγως τῶν περιπτώσεων ὑφ' ἃς διατελεῖ. Δυνάμεθα ὁμῶς γενικῶς νὰ σημειώσωμεν ὡς ὥραν καταλληλοτέραν τὴν πρωίαν μετὰ τὴν ἔγερσιν καὶ πολλοὶ τὰ εὐρωσι εὐεργετικώτερον διὰ τὴν κρᾶσιν των ἐν ἀερόλουτρον καθ' ἐκάστην νύκτα πρὸ τοῦ ὕπνου, καὶ ἄλλοι πιθανῶς θὰ εὐρωσι αὐτὸ ἐπὶ εὐεργετικώτερον εἰς τὸ μέσον τῆς νυκτὸς ἐν περιπτώσει ἀπνίας. Γενικῶς εἰπεῖν ἡ διάρκειά πρέπει νὰ εἶνε οὐχὶ μακροτέρα τῶν δύο ἢ τριῶν λεπτῶν· αἱ κινήσεις δέον νὰ συνίστανται μᾶλλον εἰς προστρίβειν τῶν μελῶν καὶ τοῦ κορμοῦ διὰ τῶν χειρῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δέον νὰ λαμβάνεται προφύλαξις κατὰ κρυολογήματος, ἀλλὰ συνάμα δέον νὰ διέτῃ τὸν νοῦν μίᾶ ἀφοβία πρὸς τὸ αἰφνίδιον ψῦχος ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ διάρκειά τῆς ἀερολουσίας δὲν δύναται νὰ εἶνε ἀρκετὴ ὥστε νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εὐεργετικωτάτην σωματοκινήσιν τὴν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς τὸ εἰρημένον ἐσωτερικὸν λουτρόν. Β.) **Φωτολουσία.** Ὅπως ὀνομάσαμεν ἀερολουσίαν τὴν ἀτμοσφαιρολουσίαν ἐκείνην καθ' ἣν ἡ ἐπαφὴ ὀλοκλήρου τῆς ἐπιδερμίδος πρὸς ὑπόψυχρον βρεῖμα ἀέρος εἶνε τὸ πρῦτανέον μέρος, οὕτω ὀνομάζομεν φωτολουσίαν τὴν ἀτμοσφαιρολουσίαν ἐκείνην καθ' ἣν πρῦτανέον μέρος αὐτῆς εἶνε ἡ ἐπαφὴ τοῦ φωτός. Ὁ Ρίκλι ὅστις πρῶτος τῷ 1869 ἀνέγραψε τὴν ἱαματικὴν ἐπιτροπὴν τῆς φωτολουσίας, ὑποδεικνύει ὡς καταλληλοτέραν διὰ τὸ φωτόλουτρον ὥραν τὴν πρωίαν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, καὶ λέγει ὅτι δέον νὰ εἶνε μακρὰ ἡ διάρκειά τῆς φωτολουσίας, καὶ ὅτι ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαιρας δὲν πρέπει νὰ εἶνε ὑψηλὴ, τοῦθ' ὅπερ δηλοῖ ὅτι ὄχι εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, ἀλλ' εἰς τὰ συγκερασμένα εἶνε ἐφικτὴ ἡ ἀτμοσφαιρολουσία. Ὑπὸ θερμοκρασίαν 15 ἕως 30 βαθμῶν δὲν ἔκατονταβάθμω ἢ τε ἀερολουσία καὶ ἡ φωτολουσία εἶνε ἀξιοσώματος, ἀλλ' εἶνε εὐαρεστοτέρα ὑπὸ θερμοκρασίαν 18

ἕως 20 βαθμῶν ἰδίως διὰ τὸν ἐξοικειωθέντα πρὸς τὴν ἀτμοσφαῖραν ἀρκετὰ ὥστε νὰ τηρῆ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐκτεθειμένον τὸ σῶμα του. Ἀλλὰ θερμοκρασία ἀνωτέρα τῶν 30 βαθμῶν χαλαροῖν τὸν ὀργανισμὸν καὶ τὸ ὑπὸ τοιαύτην θερμοκρασίαν φωτόλουτρον εἶνε κατ' οὐσίαν ἡλιόλουτρον. Εὐδὲξήγητον ἐντεῦθεν διατὶ ὁ Ρίκλι, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν Αὐστρίαν, συνιστᾷ τὴν πρωίαν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ὡς κατάλληλον ὥραν διὰ τὸ φωτόλουτρον. Θερμοκρασία κατωτέρα τῶν 15 βαθμῶν εἶνε λίαν εὐεργετική, ἀλλ' ἀπαιτεῖ μεγαλητέραν σωματοκινήσιν. Ἐπι δὲ κατωτέρα θερμοκρασία ἐπιβάλλει τὴν ἀνάγκην βραχυτάτης διαρκείας. Ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι καὶ τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς περιστάσεις, τὴν κρᾶσιν, καὶ τὴν ἐξοικείωσιν πρὸς τὸ ψῦχος. Ἡ ψυχρὴ, πράγματι, τῆς ἀτμοσφαιρολουσίας εἶνε ἀκριβῶς τοῦτο—ἡ ἐξοικείωσις τοῦ γυμνοῦ σώματος πρὸς τὴν ἀτμοσφαῖραν—ἡ βαθμιαία καὶ μεθοδικὴ ψύχρασις τοῦ ὀργανισμοῦ χάριν τῆς διὰ κινήσεως ἐπανόδου αὐτοῦ εἰς τὴν θαλπωρὴν ἐκείνην ἣτις χαρακτηρίζει τὴν ὑγίαν ὥστε ἡ θερμοκρασία εἶνε ζήτημα ἐξοικείωσης. Ὁ Ρίκλι προέβη εἰς πειράματα ἐξοικείωσης, ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του. Εἰς ὕψος 500 μέτρων ἔλαβε τρισχιλιάς ἀτμοσφαιρολουσίας. Ἐκάστη διήρκεσε δύο ὥρας κατὰ μέσον ὄρον. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ φρόνιμον εἶνε ν' ἀποφεύγῃ τις αὐτὰς τὰς ἀκρότητας. Τίς ὁ ἀριστος τόπος πρὸς ἀτμοσφαιρολουσίαν εἴτε ἀέρος εἴτε φωτός; Ὁ Ρίκλι ἀπαντᾷ ὅτι εἰς τὰς κορυφὰς τῶν λόφων καὶ ὀρέων δύναται τις νὰ λάβῃ τὴν γνησιωτέραν ἀτμοσφαιρολουσίαν, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει λόγος πείθων ἡμᾶς ὅτι δὲν θὰ εἶνε ἐπίσης γνησίᾳ ἡ ἀτμοσφαιρολουσία καὶ εἰς τὰς πεδιάδας. Τὸ ὑπαίθριον εἶνε πάντοτε τὸ προτιμώτερον, καὶ προκειμένην περὶ ὑπαίθρου ὁ λουόμενος δύναται νὰ φέρῃ μίαν λεπτεπίλεπτον περιβολὴν καθ' ὅλον τὸ σῶμα. Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος δύναται νὰ κατορθωθῆ ἀτμοσφαιρολουσία ὅτε καὶ πᾶσα περιβολὴ δύναται νὰ λείψῃ ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον εἶνε τις ἀσφαλὴς κατὰ τῆς περιεργείας τῶν γειτόνων. Ἐνταῦθα σημειώθων ὅτι δὲν εἶνε ἡ γυμνότης αὐτῆ καθ' ἑαυτὴν ἣν συσταίνουσιν οἱ φυσιᾶτροι, ἀλλ' ἡ ἐπικοινωνία τῆς ἐπιδερμίδος πρὸς τὸ ὑπόψυχρον βρεῖμα τοῦ ἀέρος, ἢ πρὸς τὰς φωτεινὰς ἀκτῖνας, τοῦθ' ὅπερ ἐπιτυγχάνεται καὶ διὰ μέσου περιβολῆς ἀρκετὴ αὐτὴ νὰ εἶνε ὅσον ἀπαιτεῖται διαφανὴς καὶ λεπτεπίλεπτος. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονώμεν ὅτι κατὰ τὸ διάστημα καὶ κατόπιν τῆς ἐπαφῆς αὐτῆς εἶνε οὐσιωδέστατον νὰ ἐκτελεθῇ σωματικὴ τις ἐργασία ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν τοῦ λουομένου, κηπουρικὴ, ξυλουργικὴ, τεκτονικὴ, ἢ ἄλλη. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἀτμοσφαιρολουσίας ὡς εἴπομεν παραγεται ἢ ῥίγος, ὅπερ ἐξαφανίζεται ἐκ τῆς ἀντιδράσεως. Συνήθως καὶ δεύτερον ῥίγος ἐπέρχεται δεικνύον ὅτι ἡ ἀτμοσφαιρολουσία δέον νὰ περατωθῆ. Ὑποστηρίζεται ὁμῶς ὅτι δὲν εἶνε φρόνιμον νὰ ἀναμένῃ τις αὐτὸ τὸ δεύτερον ῥίγος, ἀλλὰ νὰ περατοῦν τὴν ἀτμοσφαιρολουσίαν πρὸ τῆς ἐλευσεως του. Κατ' ἀρχὰς οἱ ἐπιδιδόμενοι εἰς τὴν ἀτμοσφαιρολουσίαν καταλαμβάνουσι ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν πρέπει ὁ ἐνθουσιασμὸς αὐτὸς νὰ εἶνε τοσοῦτος ὥστε νὰ καθιστᾷ αὐτοὺς ἀπερισκέπτους ὡς πρὸς τοὺς κινδύνους τοῦ ψύχους. Ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀφοβία εἶνε ἀπαραίτητον ἐφόδιον τελεσφορότητος. Περὶ τῆς τελεσφορότητος τοῦ λουτροῦ δύναται τις πάντοτε νὰ κρίνῃ κατὰ τὸ πέρασ ὅταν αἰσθάνεται μίαν ἐντύπωσιν εὐεξίας ἢ μῆ. Ἀναλόγως τῆς ἐντυπώσεως δύναται νὰ τροποποιήσῃ τὸν μέθοδον, ἀλλ' ὄχι νὰ

ἐγκαταλείψῃ τὴν ἕξιν τῆς ἀτμοσφαιρολουσίας εἰμὴ προσκαιρῶς ἐν περιπτώσει ἀδιαθεσίας.*

Ἡ ἰδέα τῶν ἀτμοσφαιρολουσιῶν εἶνε εἰσέτι ἔμβρυον ἀλλ' ὅταν ἡλικιωμένη καταλάβῃ τὰς συνειδήσεις τῶν λαῶν καὶ πείσῃ αὐτοὺς ὅτι ὁ ἀῆρ καὶ τὸ φῶς εἰσὶ μείζονος ἀξίας ἢ τὸ ὕδωρ, πᾶσα πόλις θὰ δημιουργήσῃ αὐτομάτως ὄλας τὰς σχετικὰς εὐκολίας ἱκανοποιούσα τὴν καθολικὴν ἐπιθυμίαν περὶ ἀτμοσφαιρολουσιῶν. Ἀλοῦ θὰ πρυκίψωσι πανταχοῦ ἐπιτήδες διεργασμένα ὥστε νὰ κατορθοῦται ἐν αὐτοῖς ἡ ἀτμοσφαιρολουσία τὸ θέρος καὶ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον ἐν πάσῃ ἀνέσει, καθὼς ἐπίσης διὰ τὸν χειμῶνα θὰ προκύψωσι εὐρύτατα σταθία ἐστεγασμένα διὰ ὕδατων. Εἶνε μακρὰν ἀκόμῃ ἡ ἐποχὴ αὕτη ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ εἶνε δυνατόν νὰ δρᾷ τις ἐκ τῶν ἐνότων. Ἐν Αὐστρίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Βελγίῳ, ἐν Ἑλβετίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ, ὑπάρχουσι ἤδη ἰδρύματα παρέχοντα ἀτμοσφαιρολουσίας ἀντὶ ἀδράς πληρωμῆς, ἕκαστος ὁμῶς ἂν κύριος ἐδαφικῆς τινος ἐκτάσεως δύναται νὰ δημιουργήσῃ δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς γυμνίους του μικρὸν ἰδρυμὰ ἀτμοσφαιρολουσίας ἀφιερῶν χωρὸν 25 μέτρων μήκους καὶ 10 μέτρων πλάτους περικεκλεισμένον διὰ σανίδων 2½ μέτρων ὕψους ἢ διὰ λευκοῦ ὑφάσματος διὰ τὸ φῶς. Ἀντὶ δαπάνης 100 φράγκων δύναται τις ἐντὸς τοῦ κτηματός του νὰ συντελέσῃ θαυμαστάς ἰάσεις. Ἐὰν ἡ φωτολουσία γίνεται ὑπὸ στέγην, ἐννοεῖται ὁ θάλαμος δέον νὰ εἶνε εὐρύχωρος, ἵνα καὶ τὸ φῶς εἰσέρχεται ἀφθονοῦ καὶ ὁ λουόμενος δύναται νὰ ἐνεργῆ σωμασμίαν. Ἀλλ' ἡ οὐσιώδης ἀνάγκη τῆς ἀντιδράσεως δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ. Τὸ πᾶν εἶνε ἡ ἐπίτευξις τῆς ἀντιδράσεως ἢν ἐλέγχει τὸ ἐρύθημα τοῦ σώματος. Ἐνίοτε δύναται τις νὰ συνδυάσῃ τὴν ἀτμοσφαιρολουσίαν μετὰ ὑδρολουσίας, ἀπλῶς βαπτίζων τὰς χεῖρας εἰς ψυχρὸν ὕδωρ καὶ κατόπιν προστρίβων διὰ τῶν ὑγρῶν χειρῶν τὸν ὀλόκληρον τὸ σῶμα μέχρι οὗ ἡ ὑγρὰσι ἀπομαχθῆ. Γ.) **Ἡλιολουσία.** Τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἡλιολουσίας εἶνε ἡ ἐπαφὴ τῶν ἀκτῖνων τοῦ ἡλίου μετὰ τοῦ σώματος μέχρι ἰδρώτος. Τὸ σῶμα κατὰ τὰ πρῶτα δύο τρίτα τῆς διαρκείας τοῦ λουτροῦ τοῦτου δέον νὰ εἶνε γυμνόν, κατὰ δὲ τὰ τελευταῖον τρίτον ὁ λουόμενος πρέπει νὰ εἶνε περιτετυλιγμένον. Ὁ λουόμενος ἐκλέγει μέρος ἀπάνεμον καὶ μεσημβρινόν· κατακλίνεται ἐπὶ μαλλίνου κλινωσκεπᾶσματος ἢ πλωμένου ἐπὶ στρώματος· προστατεύει τὴν κεφαλὴν κατὰ τοῦ ἡλίου ὄχι ὁμῶς διὰ καλύμματος στενοχωροῦντος αὐτὴν ὡς ὁ πῖλος ἢ ὁ σκούφος. Τὰ πρῶτα δύο τρίτα τῆς διαρκείας τὰ ὀνομάζομεν “ἄμεσον” ἡλιόλουτρον, τὸ δὲ τελευταῖον τρίτον τὸ ὀνομάζομεν “ἔμμεσον” ἡλιόλουτρον. Διαρκούντος τοῦ ἄμεσου τὸ σῶμα εἶνε ἀπλῶς ἐκτεθειμένον εἰς τὸν ἡλιον, διαρκούντος τοῦ ἔμμεσου ὁ λουόμενος περιτυλίσσεται διὰ τοῦ κλινωσκεπᾶσματος. Δεκαπέντε λεπτὰ δέον κατ' ἀρχὰς νὰ διαρκῆ ἡ ἡλιολουσία (δέκα διὰ τὸ ἄμεσον καὶ πέντε διὰ τὸ ἔμ-

μεσον), ἀλλὰ δι' ἐξοικείωσης ἡ διάρκειά δύναται νὰ φθάσῃ εἰς μίαν ὥραν καὶ πλέον. Ὁ μόνος λόγος τοῦ “ἔμμεσου” τμήματος εἶνε νὰ ἐπισπευσθῆ ἡ ἐφίδρωσις. Ἐὰν ἄρα αὕτη ἐπέλθῃ πρῖν, τότε τὸ “ἔμμεσον” παραλείπεται. Ἡ καταλληλοτέρα ὥρα εἶνε μετὰ τὰς 10. Ὑπάρχον ἀνθρωποὶ οὕτινες οὐδέποτε ἰδρώνουσι ἄνευ προσπαθείας. Αὐτοὶ δέον ἐξάπαντος νὰ προβαίνουσιν εἰς τὸ ἔμμεσον ἡλιόλουτρον ἄλλως θὰ ἐνοχληθῶσι ὑπὸ κεφαλαλγῶν καὶ καχεξίας. Ἀκριβῶς ὅπως ἡ ὀπώρα ἐναλλάξ ἐκτίθεται εἰς τὸν ἡλιον καὶ καλύπτεται διὰ τῶν φύλλων τοῦ δένδρου, οὕτω τὸ ἀνθρώπινον σῶμα δέον νὰ δέχεται τὴν ἐπήρειαν τῶν ἡλιακῶν ἀκτῖνων γυμνόν καὶ κατόπιν περιτετυλιγμένον. Ὁ ἡλιος κλείει τοὺς πόρους τῆς ἐπιδερμίδος γυμνῆς, ἀλλ' ὅταν ἡ ἐπιδερμὶς εἶνε κεκαλυμμένη ἀνοίγει αὐτοὺς. Δὲν πρέπει ὁμῶς νὰ εἶνε πυκνῶς κεκαλυμμένη. Ὁ Κοῦνε συμβουλεύει κάλυψιν ἐν μέρει διὰ φορεμάτων καὶ ἐν μέρει διὰ φύλλων καὶ κλάδων δένδρου πρασίνων. Τί ἡλιόλουτρον δὲν εἶνε νέα ἰδέα. Οἱ Ἕλληνας, καὶ πρὸ τῶν ἑλλήνων ἀρχαιότεροι λαοί, καλῶς ἐγνώριζον αὐτὸ ὡς θεραπεῖον τοὺς ρευματισμούς, τὴν βρογχίτιδα, τὴν ἀρθρίτιδα, καὶ τὴν παχυσαρκίαν ἢτοι περιλίπωσιν, ἐξ ἧς πάσχει πᾶς προγᾶστωρ. Διὰ τοὺς προγᾶστωρας, λέγει ὁ φυσιᾶτρος Δουνκέρκ, εἰσὶν ἀναγκαῖα δύο ἡλιόλουτρα τὴν ἡμέραν. Ἡ ἡλιολουσία συγκυκὰ ὀλόκληρον τὸν ὀργανισμὸν ἐκ βαθέων, εἶνε δὲ πράγματι φωτολουσία μετὰ ἰδρώσεως. Ὁ Ρίκλι τὴν συνιστᾷ εἰς τοὺς νευρασθενικοὺς, ἀλλὰ μόνον δις ἢ τρίς τῆς ἐβδομάδος. Ἐνίοτε ἡ ἡλιολουσία φέρει ἀπνίαν καὶ ἀτονίαν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει σημαίνει ὅτι εἴτε ἡ διάρκειά εἶνε ὑπὲρ τὸ δέον μακρὰ, εἴτε ἡ ἡλιολουσία γίνεται ὑπὲρ τὸ δέον συχνά. Τὰ συμπτώματα ὁμῶς ταῦτα ἀκριβῶς ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἐξεγείρεται τρεπόμενος πρὸς τὴν ἴασιν, καὶ τότε ἑλαφρὰ ὑδρολουσία εἶνε ὠφέλιμος. Ὁ ὀργανισμὸς διὰ τὸν ἡλιολούτρον δὲν ἀπέβαλε θερμότητα, ἀλλ' ἀπεναντίας ἀπεταμίευσεν. Ἐπομένως διὰ τοὺς νευρικοὺς ἡ ὑδρολουσία ἢ ἡ ἀερολουσία μετὰ τὴν ἡλιολουσίαν χρησιμεύει ὡς ὑποβοήθημα τῶν νευρικῶν κέντρων, ἅτινα θέλουσι ν' ἀποτινάξωσι τὸ πλεόνασμα τοῦ αἵματος καὶ τῆς θερμότητος.

Τὴν πρόδον τῶν ἐρευνῶν τούτων θέλομεν παρακολουθῆσαι καὶ εἰς προσεχῆ τεύχη.

Ὁ Ἅγιος Τάφος εἶνε σύμβολον, δὲν εἶνε αὐτὴ ἡ Ἀλήθεια, καὶ ἂν τὸ ἀνθρώπινον Γένος ὠλιγόησεν περὶ τὴν κραταίωσιν καὶ ἐφαρμογὴν τῆς ἀνακρυβείσης ἀληθείας, κατ' ἐξοχὴν τὴν φυλὴν μας, λόγῳ τῆς ἱστορικῆς παραδόσεως, βαρύνει ἡ ὀλιγορία αὕτη. Οὐαὶ ἡμῖν ἐὰν δὲν καταστήσωμεν κανόνα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑποστάσεως τὴν ἀλήθειαν ἢν συμβολίζει ὁ Ἱερὸς Τάφος, θὰ ἀφαιρέθῃ ἀφ' ἡμῶν καὶ ὅ,τι θεωροῦμεν ἀσφαλές. Ἐ' ἀφαιρέθῃ ἀφ' ἡμῶν καὶ αὐτὸς ὁ Παρθένος. Ἀλλ' εἶν ἀναστηλώσωμεν τὰς ζώσας ἀληθείας τοῦ Παρθενῶος καὶ τοῦ Ἁγίου Τάφου, τὸς κάλλος καὶ τὴν ἀγνότητα—ὡς γνώμονας τοῦ βίου μας ἐθνικῶς, κοινωνικῶς καὶ ἀτομικῶς, ποῖα ἐπὶ γῆς δύναμις θὰ δυνηθῆ ποτε ν' ἀφαιρέσῃ ἀφ' ἡμῶν τὰ ἱερά μας σύμβολα; Ἀτενίζοντες πρὸς τὸν Πάναγον Τάφον ὀφείλομεν νὰ πραγματώσωμεν τὴν Πάναγον Ζωήν.—Π. Ε. Δ. (ἐν τῷ Δευκόματι περὶ τοῦ Πανηγύρου Τάφου). Τὸ μεγαλεῖον ἐνὸς ἔθνους δὲν μετράται διὰ τοῦ πῆχους ὃν ἀποτελεῖ ἡ ἱστορία του, ἀλλὰ διὰ τοῦ πῆχους ὃν ἀποτελεῖ ἡ παροῦσα θέσις του ἐν τῇ παγκοσμίᾳ προόδῳ.—Chamberlain (ἀγορεύων ἐν τῷ Δημηρχεῖν τοῦ Λονδίνου).

* Ἡ ἄκρα σπουδαίτης ἦν ὁ Ρίκλι ἀποδίδει εἰς τὸν γυμνοποδητὴν περιπατοῦν ἐπὶ δροσερᾶς χλῆδος εἶνε λιαν ἀξισημειώτος ἰδίως διότι ὁ Γαληνὸς παρήγγειλεν τὸ αὐτὸ πράγμα ἐν τῇ ἀρχαϊότητι. Τὸ λουτρόν τοῦτο εἶνε τοπικόν, ἀλλὰ συνδυάζεται μετὰ ἀσκήσεως ὅλος ὁ περίπατος προσέτι δέ, ἐπιδρῶν ἐπὶ τῶν ποδῶν, διακεντᾷ τὰς ἐντερικὰς λειτουργίας καὶ ἀσκεῖ ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ στήθους, τοῦ λαμοῦ καὶ τῆς κεφαλῆς. “Ἀπλοῦν, λέγει ὁ Ρίκλι, εἶνε τὸ λουτρόν τοῦτο, ἀλλὰ πωσάκις δὲν ἐθεράπευσεν ἐγκεφαλικά νοσήματα βίχιδόν.” Οἱ πόδες δέον νὰ προσταθῶνται καλῶς μετὰ τὸν περίπατον καὶ εἰτα καλυπτόμενοι διὰ λεπτῶν περιποδίων νὰ τίθενται πάλιν εἰς κίνησιν. Ἡ διάρκειά τοῦ λουτροῦ τούτου κατ' ἀρχὰς δέον νὰ εἶνε βραχυτάτη καὶ νὰ παρατείνεται λιαν βαθμῶν.

ΠΡΟΦΗΤΑΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ.

Πρὶν κρυσταλλωθῆ ἡ χριστιανικὴ φιλοσοφία εἰς τὴν γνωστὴν μας φάσιν τὴν καλουμένην Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἦσαν ἀναρίθμητοι αἱ Σχολαὶ αἰτινες ἐξήγγελλον τὰς ζώσας ἰδέας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τριακονταετίαν πρὶν ἀναφανῆ ὁ Κωνσταντῖνος, ἐπεράτου τὸν βίον του ὁ Πορφύριος ὅστις ὑπῆρξεν εἰς τῶν κορυφαίων ἐρμηνευτῶν τοῦ χριστιανικοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι. Ἦτο μαθητὴς τοῦ Πλωτίνου, τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πλατωνικῆς Σχολῆς, οὕτως τὰ ἔργα μάλιστα καὶ ἐξέδωκεν εἰς 54 βιβλία, ὀνομασθέντα ἐννεάδας ὡς διηρημένα εἰς ἕξ τμήματα ἐξ ἐννέα βιβλίων. Περὶ τοῦ Πλωτίνου ὁ Πορφύριος γράφει ἐνθουσιωδῶς ἀποδίδων εἰς αὐτὸν χαρακτηριστὰ θεῖον καὶ ἀφηγούμενος πῶς ἄνδρες καὶ γυναῖκες τῆς ὑψίστης περιωπῆς εἰλκύνοντο πρὸς αὐτὸν καὶ πῶς ὁ οἶκος του ἐπληροῦτο περιοδικῶς νέων καὶ νεανίδων διαπιστευομένων εἰς τὴν ἐπιμελείαν του ὑπὸ τῶν θησκότων γονέων των. Τοιαύτη ἦτο ἡ ἐπίδρασις τοῦ Πλωτίνου ὥστε γερουσιασταὶ ἐγκατέλειπον τὴν πολιτικὴν καὶ τὰ πλοῦτη των ἵνα ἀσπασθῶσι τὸν βίον τῆς πνευματικότητος καὶ τῆς μελέτης, διὰ τοῦ διαβήματος αὐτῶν τούτου ἀπαλλαττόμενοι καὶ τῶν παντοίων νοσημάτων ἅτινα ὑποθάλλει πάντοτε ὁ ἐπίπλαστος βίος τῶν κοινωνίων. Τὸν Πλωτίνου περιγράφει ἡμῖν ὁ Πορφύριος ὡς βιονομικὸν φιλόσοφον ἀφιερωμένον εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀναπτύξεως τοῦ θεοῦ στοιχείου τοῦ κατασκευασθέντος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Ὁ Πλωτίνος διετράνω ἀκράδαντον πεποιθήσιν περὶ ὑπάρξεως ἀοράτου κόσμου, καὶ ἰσχυρίζετο ὅτι ἵνα τις δυνήθῃ νὰ ἴδῃ τὴν ἀληθῆ μορφήν καὶ χροιάν καὶ ἀξίαν τῶν πνευματικῶν πραγματικότητων πρέπει νὰ ἐξαγνίσῃ προηγουμένως τὰ ἐσωτερικὰ ὄμματα τῆς ψυχῆς του. Ἦτο χαρακτὴρ μεγίστης ἀγνότητος καὶ νοῦς εὐρυτάτης ἐμπνεύσεως. Ὑπερτάτην εὐλάβειαν ἠσθάνοντο πρὸς αὐτὸν καὶ οἱ οἰκειώτατοι τῶν φίλων του οὐδαμῶς ἀμφιβάλοντες ὅτι ἡ ψυχὴ του εἶχε τι τὸ ὑπερμέροπον. Τοιούτου διδασκάλου μαθητὴς γενόμενος ὁ Πορφύριος ἀφωμόωσε τὰς ζώσας ἐκεῖνας ἀρχὰς ἀπὸ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ὁποίων προσεδόκα τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ Πορφύριος ἐγεννήθη ἐν Τύρῳ τῆς Συρίας τριακονταετῆς δὲ ἀπῆλθεν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ρώμην, διατρίψας ἐν Σικελίᾳ ἔτη τινὰ καὶ ἐκεῖθεν περιηγηθεὶς εἰς Ἀλεξάνδρειαν, Ἀθήνας, Καρχηδόνα καὶ Τύρον. Τὸ διασημότερον τῶν συγγραμμάτων του εἶνε τὸ Κατὰ τῶν Χριστιανῶν δι' οὗ ὑποδεικνύει πολλὰς ἀντιφάσεις τῶν εὐαγγελίων, παρέχει ὀρθότερας ἐρμηνείας πολλῶν χωρίων, καὶ ἀναλύει τὴν ἱστορίαν τῶν ἑβραίων. Τὸ σῦνγραμμα τοῦτο διεκρίθη κυρίως διότι κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου νὰ καὶ δημοσίᾳ. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον τῶν συγγραμμάτων του εἶνε τὸ Περὶ Ἀποχῆς. Ἐν αὐτῷ ὁ

συγγραφεὺς καταδικάζει τὴν κρεοφαγίαν ὡς ἀντικειμένην εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς ἐγκρατείας, στιγματίζει δὲ τὴν ἕξιν ὡς ἀπάνθρωπον καὶ ἄδικον. Φαίνεται ὅτι τὸ ἔργον ἐγράφη ἐξ ἀφορμῆς ἐνὸς πρώην ὁπαδοῦ τῆς ἀριστοφαικῆς διαίτης ὅστις μετέπεσεν εἰς τὴν κρεοφαγίαν. Ὁ Πορφύριος προσκαλεῖ αὐτὸν νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι οἰαδῆποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ αἰτία ἡ ὠθήσασα αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν βάρβαρον ἕξιν, βεβαίως δὲ ἤχη νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκ λόγων ἀνεπαρκειᾶς τροφῆς ὡς ὁ κόσμος θὰ ἐφαντάζετο εἰδὲν δὲν εἰδίδετο ἡ δέουσα ἐξήγησις καὶ ὁμολογία. “Ἦσο, λέγει, πάντοτε ὑγίης καὶ εὐρωστος, ὅπως καὶ ἡμεῖς, ὅταν ἀπέιχες τοῦ κρέατος.” Τὴν κρεοφαγίαν ὁ Πορφύριος θεωρεῖ ὡς αἰτίαν ὑποδουλώσεως τῆς ψυχῆς καὶ νοσηρότητος τοῦ σώματος πηγὴν δὲ “Ἰλιάδος κακῶν.” “Ἴνα σωθῶμεν, λέγει, εἶνε ἐπάναγκες νὰ προσηλώσωμεν τὸν νοῦν καὶ τὰς κλίσεις εἰς τὰ οὐράνια ἀποσπώμενοι ἀπὸ τῆς ἀπολαύσεως καὶ τῆς παρομαρτούσης τῆ ἀπολαύσει φθορᾶς. Ἦ πρὸς τοῦτο μέθοδος εἶνε:—διεξαγωγή μεγαλοῦ ἔργου, ὄχι ἀπλή ἀκρόασις θεωριῶν. Οὐδεὶς αἰμοβόρος ἢ σαρκοφάγος θὰ δυνήθῃ ποτε νὰ ἀξιώσῃ τὸν τίτλον Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.” Ὁ Πορφύριος ἦτο μοναδικὸς ὡς ἐρμηνευτὴς τῶν βιονομικῶν ἀρχῶν. Τὸ ὕφος του ἦτο ἐξάλισιον καὶ ἡ διαύγεια τῶν ἐννοιῶν του σπανία. Αἱ γνώσεις του ἦσαν εὐρύτατον χαρακτῆρος καὶ αἱ ἰδέαι του ὑψηλαὶ καὶ ἀδραῖ. Καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν μεγίστων θεολόγων καθ' ὧν ἔγραφεν ἀπεκαλεῖτο “ὁ τῶν ἀπορρήτων μύστης.” Τὰ συγγράμματά του εἶνε παντὸς κλάδου· φιλολογικὰ, ἠθικὰ, φιλοσοφικὰ, ἱστορικὰ, βιογραφικὰ, φυσικὰ, διαλεκτικὰ, μαθηματικὰ, Μολονότι δὲ τόσον εἶνε τὸ πλήθος τῶν συγγραμμάτων του, ὁ Πορφύριος δὲν ἦτο λογομάχος, ἀλλ' ἦτο μέγας ἐρευνητὴς τῆς Ἀληθείας καὶ ἐνθερμὸς πρόμαχος τῆς Δικαιοσύνης, δηλαδὴ ἀληθῆς Φιλόσοφος. Ἡ ἐπομένῃ περικοπὴ δεικνύει, καθ' ἃ καὶ ὁ βιογράφος αὐτοῦ Howard Williams* ὀρθῶς παρατηρεῖ, ὅτι ὁ Πορφύριος ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς ὑπερτερεῖ τῶν σοφῶν τῆς ἐποχῆς μας ὅσα καὶ τῶν τῆς ἐποχῆς του. “Δύο στοιχεῖα, λέγει, τὸ αἰσθητικὸν καὶ τὸ ἀντιληπτικόν, ἀποτελοῦσι ἀδιάρρηκτον συγγενικὸν δεσμὸν μεταξύ ὄλων τῶ ἐμφύχων ὄντων. Βεβαίως οἱ φιλόσοφοι τῶν ἡμερῶν μας εἶνε παράδοξοι ὅταν ὑποστηρίζωσιν ὅτι κακοῦργοι τινες δικαιούνται εἰς εὐσπλαγχνίαν διότι εἶνε ὄντα ἀνθρώπινα, ἐνῶ ἄλλα ὄντα εὐεργετικὰ καὶ ἀθῶα θανατοῦνται ἀνιλεῶς μὴ δικαιούμενα οἰκτονῶν ἄτε ὄντα ὑπανθρώπινα. Ὁ Χρῆστος μᾶς λέγει ὅτι ὁ Θεὸς ἐπλασε τὰ ζῶα διὰ νὰ τρώγῃ ὁ ἀνθρώπος. Ἐὰν αὐτὸ ἀληθεύῃ, τότε καὶ ἀνάγκη θὰ ἀληθεύῃ καὶ τὸ ἄλλο ὅτι ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν ἀνθρώπον διὰ νὰ τὸν τρώγῃ ἡ τίγρις

* The Ethics of Diet; Porphyrius.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ.

Ἄλλ' οὔτε τὸ ἐν ἀληθεύει οὔτε τὸ ἄλλο, μόνον δὲ ἀληθεύει τὸ ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρα ἐξαγγελθὲν ὅτι γλυκύτης καὶ ἀνθρωπισμὸς ὄχι μόνον εἶνε ὀφειλὴ ἀνθρώπου πρὸς πᾶν ζῶον, ἀλλ' εἶνε καὶ ἄσκησις γλυκύτητος καὶ ἀνθρωπισμοῦ πρὸς πάντα ἀνθρώπον εἴπερ δέ τις καὶ ἄλλος ὁ ἀγαπῶν τὴν ἐμφύχον φύσιν συγγενεὺν πρὸς τὸ θεῖον.” Ἀληθῶς βάσις ἠθικῆς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄλλη πλὴν αὐτῆς τῆς ζώσης ἰδέας ἢ ἐνσωματοῦσιν αἱ τελευταῖαι δεκατέσσαρες λέξεις. Τὸ Περὶ Ἀποχῆς συγγραμματοῦ τοῦ Πορφυρίου εἶνε καὶ ἀξιοσημείωτον διὰ τὸν λόγον ὅτι κατὰ μέγα μέρος εἶνε παράφρασις τοῦ Περὶ Εὐσεβείας συγγράμματος τοῦ Θεοφράστου, ὅστις ἦτο ὁ διάδοχος τοῦ Ἀριστοτέλους οὗ ἀναμφιβόλως ἐρμηνεύει τὸ φρόνημα ὡς πρὸς τὸ ὅτι ἡ κρεοφαγία εἶνε καταδικαστέα διὰ λόγους ὑπερτέρας ἠθικῆς. Εἶνε ἀληθές ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης παρέλειψε τὴν μνείαν τοῦ πράγματος ἐν τοῖς ἠθικοῖς αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦ διαδόχου του δύναται νὰ θεωρηθῇ συμπλήρωσις τῆς ἐλλείψεως. Μετ' ἴσης δριμύτητος ὁ Πορφύριος καυτηριάζει τὴν ἀπανθρωπίαν ἢ συνεπάγεται τὸ κυνήγιον καὶ ἄλλαι τοιαῦται ἄγρια διασκεδάσεις ἅτε ἀπαμβλύνουσαι τὴν δύναμιν τῆς γλυκύτητος τῆς συμπαιθείας καὶ τῆς ἀδελφοφροσύνης. Ἐτερον ἀξιοσημείωτον προσόν τοῦ ἔργου εἶνε ὅτι ἐν αὐτῷ παρέχεται ἡμῖν περιγραφή παναρχαίων λαῶν παρ' οἷς ἡ κρεοφαγία ἐθεωρεῖτο ἀποτρόπαιον τι καὶ βδελυρὸν. Παρέχεται ἡμῖν περιγραφή καὶ περὶ τῶν ἐσσηνίων, παρ' οἷς ἦτο θεμελιώδης ἀρχὴ ἠθικῆς ὅτι τὸ θησαυρίζεον ἐνόσφ' ἔστω καὶ ἐν ἄτομον πένεται εἶνε κακοῦργος παραφροσύνη, καὶ ὅτι τὸ καταστρέφειν ἐμφύχον ὄντα πρὸς βρώσιν εἶνε ἀνοσιούργημα. Μέλος τῆς κοινότητος τῶν ἐσσηνίων κατὰ πάσας τὰς ἐνδείξεις τῆς νεωτέρας ἐρεύνης ὑπῆρξεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ὁ Βολταίρος ἐξαίρει τὸ ἔργον τοῦ Πορφυρίου καὶ ἀνομολογεῖ ὅτι θεωρεῖ τὴν σφαγὴν τῶν ζῶων ὡς ἀδελφοκτονίαν. “Ἐάν, λέγει, ἀνίον τι αἵφνης, ὑπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ σφαγέως, ἠδύνατο νὰ ἀνακράξῃ ἐν δακρύοις. “Ἐν ὀνόματι τοῦ κοινῶ ἡμῶν Πατρὸς τοῦ ἐν Οὐρανοῖς, ἀνθρώπε, μὴ με σφάξῃς” ποῖος θὰ ἦτο εἰς τόσον βαθμὸν ἀπάνθρωπος ὥστε νὰ ἐμπήξῃ τὴν μάχαιραν εἰς τὸν λαμὸν τοῦ ἀθῶου;”

Πολλὰ ἐκδόσεις τοῦ Περὶ Ἀποχῆς συγγράμματος ἐγένοντο ἀπὸ τοῦ 1767 μέχρι σήμερον, ὑπὸ Ὀλλανδῶν, Γάλλων, Γερμανῶν καὶ Ἀγγλων.

Ὅπως λίθος μεγεθυνόμενος δι' ἐξωτερικῶν ἐπιπτώσεων καθίσταται ἀνάριστος ἐν μεγάλῳ μωσαϊκῷ, οὕτω καὶ ὁ ἔγαισμος ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀνθρωπότητος.—*Laurence Oliphant.*

Μέρος τῆς ἐπιστήμης τοῦ βίου εἶνε νὰ καταμάθωμεν πού ἀκριβῶς ἔγκεται ἡ ἰδική μας εὐθύνη, καὶ ν' ἀφίνωμεν τοὺς ἄλλους ἡσυχούς.—*H. B. Stowe.*

Ἡ ἡδονὴ τῶν αἰσθήσεων εἶνε ἄλγος φέρον τὴν προσωπίδα τῆς εὐδαιμονίας.—Ἐπικουρος.

Ὁ μελετήσας τὸ ἄρθρον τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ τοῦ Ἀπριλίου περὶ τοῦ σαθροῦ συστήματος καθ' ὃ παράγεται ὁ κοινωνικὸς πλοῦτος, θὰ συνεπέρανε βεβαίως ὅτι σαθρὰς οὔσης τῆς παραγωγῆς, καὶ ἡ κυκλοφορία ἀναποδράστως εἶνε πλημμελής καὶ ἄδικος· διότι τὴν τε παραγωγὴν καὶ τὴν κυκλοφορίαν διέπονσι νοσηραὶ ἀντιλήψεις ὧν ἕνεκα καὶ εἶνε τὸ σύστημα σαθρόν. Ἦδη προβλεπόμενος εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν αἰτινες δέον νὰ διέπωσι τὸ σύστημα τῆς παραγωγῆς. Μία θεμελιώδης ἀρχὴ παραμένει ἀπρόσβλητος ἀφ' ὅτου ἐξηνέχθη, καὶ οὐδεὶς ἐδυνήθη ἀκόμη νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ κύρος της. Εἶνε δὲ αὕτη ἡ ἀρχὴ τοῦ σοσιαλισμοῦ ὅτι ὁλόκληρος ὁ πλοῦτος ἀνήκει δικαιοματικῶς εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐργαζομένων οἱ ὅποιοι τὸν παράγουσι διὰ τῶν χειρῶν των καὶ διὰ τοῦ ἐγκεφάλου των. Αὐτὸ εἶνε ἀξίωμα κοινωνιολογικόν, ἰστάμενον ὡς ἀκλόνητος βράχος ἐν μέσῳ τῶν ποικίλων γνωμῶν ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας. Ὁλοι οἱ κοινωνιολόγοι τὸ ἀσπάζονται αὐτὸ τὸ ἀξίωμα, οὐδὲ εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ τὸ ἀσπασθῇ τις, σοβαρὸς κοινωνιολόγος ὢν. Μόνον τινὲς αὐτῶν λέγουσι: “Τὸ σύνολον τῶν ἐργαζομένων δικαιούται εἰς ὁλόκληρον τὸν πλοῦτον. Ἐκαστος τῶν ἐργαζομένων δικαιούται εἰς τὸ ἀνάλογον. Πῶς θὰ λαμβάνῃ τὸ ἀνάλογόν του; Πῶς θὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ἀξία τῆς ἐκδουλεύσεως ἢ ἐν ἄτομον παρέχει εἰς τὸ σύνολον, ἵνα ἀπὸ τὸ σύνολον ἀξίωση τὸ δίκαιον. Ἡ ἀξία αὕτη, νομίζομεν, δὲν δύναται νὰ ἐξακριβωθῇ.” Ἄλλοι λέγουσιν ὅτι “ὁ χρόνος τῆς ἐργασίας εἶνε τὸ μέτρον τῆς ἀξίας τῶν ἐκδουλεύσεων, ἢ ἐνστάσις ὅμως εἰς τὴν μέθοδον ταύτην εἶνε ὅτι ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χρονικοῦ διαστήματος, ἄλλη εἶνε ἡ ἀξία τῆς ἐργασίας τοῦ μὲν καὶ ἄλλη ἡ τοῦ δέ.” Οἱ ὀρθότερον σκεπτόμενοι εἶνε οἱ λέγοντες ὅτι “ὀφείλομεν ν' ἀναζητήσωμεν μίαν ἠθικὴν ἀρχὴν ἐν ὀνόματι τῆς ὁποίας νὰ μετῶνται ἡ ἀξία πάσης ἐκδουλεύσεως, ἄλλως εἶνε ἀδύνατον νὰ φθάσωμεν εἰς συνεννόησιν.” Ἐντεῦθεν ἐπιβάλλεται ἡ ἐρευνα τοῦ ἐξῆς συλλογισμοῦ: Ἐτέθη ἤδη ὡς ἀναμφισβήτητον ὅτι ἕκαστος ἡμῶν ὅ,τι καὶ ἂν ἔχη, ὅ,τι καὶ ἂν γνωρίζῃ, ὅ,τι καὶ ἂν δύναται, τὸ ὀφείλει εἰς τὸ σύνολον. Εἴμεθα ὅλοι ὀφειλέται τοῦ Συνόλου. Πῶς θὰ ἐξοφλήσωμεν τὸ χρέος μας αὐτὸ εἰς τὸ σύνολον*; Ἀπλούστατα, καταβάλλοντες ἐνδελεχῆ προσπάθειαν ἵνα πάσα δράσις μας αὐξάνῃ τὸν συνολικὸν πλοῦτον. Τὸ σύνολον οὐδέποτε παύει χορηγοῦν. Κατὰ συνέπειαν ἡ

* Εἶνε βάσις ἠθικῆς ὅτι οὐδὲν χρέος πρέπει ποτὲ νὰ μὴν ἀνεξόφλητον καὶ εἶνε γεγονός ὅτι οὐδέμία εὐημερία εἶνε ποτε ἐφικτὴ ἀνευ ἠθικῆς.

χορηγία του πρὸς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν θὰ εἶνε κατὰ τόσῳ δαψιλεστέρα καὶ διαρκεστέρα καθ' ὅσον ἐνδελεχῶς προσπαθοῦμεν νὰ πλουτίζωμεν αὐτό. Ἐἵνε προφανές ὅτι πτωχὸν Σύνολον δὲν δύναται νὰ χορηγήῃ ἐπαρκῆ πρᾶγματα εἰς τὸ άτομον. Τὸ Σύνολον δὲ καθίσταται ἐτι πτωχότερον ὅταν ὁμιλὸς τις ἢ ἄτομα ἐνδελεχῶς προσπαθῶσι νὰ πλουτίζωσιν ἑαυτὰ ἀποκλειστικῶς. Τὸ Σύνολον ἄρα ἀτονεῖ ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα τῆς μὴ προσπαθείας τῶν πολλῶν νὰ τὸ πλουτίζωσιν, ἀφ' ἑτέρου ἕνεκα τῆς προσπαθείας τῶν ὀλίγων νὰ πλουτίζωσιν ἑαυτούς. "Ὁ λων αἱ χρεῖαι δέον νὰ ικανοποιῶνται καὶ νὰ ικανοποιῶνται ἐπαρκῶς, ὅχι μόνον διότι τοῦτο τὸ ἀπαιτεῖ ἡ δικαιοσύνη ἀλλὰ καὶ διότι ἐνόσφ ἐν ἀτομον πάσχει, τὸ Σύνολον δὲν εἶνε ὑγιές. "Ὁ λων αἱ χρεῖαι! Ἀλλὰ (θὰ εἶπη τις) ἔχουν ὅλοι ἴσας χρεῖαι; "Ἄλλοι ἀρκοῦνται εἰς ὀλίγα ἄλλοι θέλουν πολλὰ καὶ ποικίλα· διηκεῖ δὲ αἱ χρεῖαι τῶν μὲν συγκρούονται πρὸς τὰς χρεῖαι τῶν δέ. Τὸ ὅτι αἱ χρεῖαι ὄλων δὲν εἶνε ἴσαι οὐδόλως ἐμποδίζει τὸ εὐπορον Σύνολον ἀπὸ τοῦ νὰ ικανοποιῇ πάντας ἀναλόγως τῶν χρεῶν των. "Υγιές καὶ πλούσιον Σύνολον εἶνε εἰς θέσιν νὰ θεσπίσῃ σύστημα κυκλοφορίας τοῦ πλούτου καθ' ὃ καὶ αἱ ποικιλόταται καὶ μάλιστα συγκρούμεναι χρεῖαι τοῦ ἀτόμου νὰ ικανοποιῶνται, ἀπαξ τεθείσης τῆς ἠθικῆς ἀρχῆς ὅτι εἴμεθα ὅλοι ὀφειλέται τοῦ Συνόλου. Εἰς τοῦτο ἀντί-τάσσεται ἡ ἐνστάσις ὅτι πάντοτε θὰ ὑπάρχωσιν ἀνθρώποι οἵτινες θὰ κωφεύωσιν εἰς ταύτην τὴν ἠθικὴν ἀρχὴν, καὶ οὐδέποτε θὰ ἔχωσι τὴν φιλοτιμίαν νὰ ἐξοφλήσωσι τὸ χρέος των πρὸς τὸ Σύνολον, ἀλλὰ θὰ ἐπιμένωσιν ὄντες ὀκνηροὶ καὶ ἀβέλτεροι. Ἀβέλτεροι ἀκριβῶς αὐτό· δηλαδὴ πάσχοντες, νοσοῦντες παράλυτοι. Ἀλλὰ ἀπὸ αὐτούς τὸ ὑγιές καὶ σθεναρὸν Σύνολον δὲν ἀπαιτεῖ τίποτε· ἀφοῦ δὲν ἀπαιτεῖ οὐδὲ ἀπὸ τοῦς ἄλλους τίποτε εἰμὴ κατὰ τὰς δυνάμεις των. Τί ν' ἀπαιτήσῃ δὲ ἀπὸ τοῦς μὴ ἔχοντας δυνάμεις. Αὐτούς θὰ τοὺς περιθάλλῃ δι' εἰδικῆς μερίμνης, καὶ εἶνε πρόδηλον ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου, οἱ τοιοῦτοι θὰ ἐκλείψωσιν ὀλοτελῶς. Μέχρις οὐ ἐκλείψωσι θὰ περιθάλλῃ αὐτούς λόγω τῆς διανοητικῆς βλάβης ἣν καλοῦμεν ὀκνηρίαν, ἀφιλοτιμίαν, ἀβελτερίαν. Εἶνε δὲ πρόδηλον ἐντεῦθεν ὅτι ἐπίσης θὰ περιθάλλῃ καὶ προστατεύῃ τοὺς ἐξ ἄλλων σωματικῶν περιπτώσεων ἀδυνατοῦντας νὰ ἐξοφλήσωσι τὸ χρέος των. Γέροντες, ἀνήλικοι καὶ οἱ τοιοῦτοι θὰ τυγχάνωσι τῆς προστασίας τοῦ Συνόλου ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι συμβαίνει σήμερον ὅτε τὸ Σύνολον πενιχρὸν ὄν ἕνεκα τῆς παθολογικῆς καταστάσεως τῶν πλείστων, ἐγκαταλείπει τοὺς γέροντας, τοὺς ἀνήλικους, τοὺς ἀναπήρους, τοὺς ἀβελτέρους καὶ τοὺς ἄλλως πάσχοντας, εἰς τὴν ὠμότητα τῶν ἀγωνιζομένων νὰ πλουτίζωσιν ἑαυτούς. Ἡ ἠθικὴ λοιπὸν ἀρχὴ ἐφ' ἧς εἶπομεν ὅτι δέον νὰ βασίζεται ἡ κυκλοφορία τοῦ πλούτου εἶνε ὅτι εἴμεθα ὅλοι

ὀφειλέται τοῦ Συνόλου. Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἠθικῆς ἀρχῆς ἀπορρέει ὁ νόμος καθ' ὃν τὸ ὑγιές καὶ εὐπορον Σύνολον (ἡ ὑγεία του δὲ καὶ ἡ εὐπορία του ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐνδελεχοῦς προσπαθείας τῶν ἀτόμων νὰ πλουτίζωσιν αὐτό) δὲν θὰ ἀνέχεται νὰ πάσχη οὔτε ἐν ἀτομον. Αὐτὴ ἡ ἀρχὴ εἶνε ἡ οὐσία τῆς Δικαιοσύνης, καὶ ἐξ αὐτῆς προκύπτει πεπωμένως ἡ δικαία κυκλοφορία τοῦ κοινωνικοῦ πλούτου εἰς ὅλα τὰ μέλη τοῦ Συνόλου, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν δυνάμεων ἐκάστου. Δηλαδὴ ἡ παραγωγή θὰ προκύπτῃ ἀπὸ τὰς δυνάμεις ἐκάστου, ἡ δὲ ἀπονομή τῶν χρεωδῶν τοῦ βίου θὰ γίνεταί κατὰ λόγον τῶν ἀναγκῶν ἐκάστου.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΦΗΣ.

"Ὅπως βαθμηδὸν ἀνομολογεῖται ἡ εὐεργετικότης τῆς ἀτμοσφαιρας ἐν σχέσει πρὸς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος οὗτω ἡ κατανόησις τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν τροφὴν ἀποκαλύπτει βαθμηδὸν νέας μεθόδους ἰάσεως. Προβλήματα ἅτινα ὑπὸ τὸ ἀνεπαρκές φῶς τοῦ παρελθόντος ἐρευνώμενα εἶνε ἀνεπίδεκτα λύσεως, ὑπὸ τὸ αὐξὸν φῶς τοῦ μέλλοντος φαίνονται λυόμενα ἀφ' ἑαυτῶν, ὑποχωροῦντα πρὸ τῆς προοιούσης γνώσεως τῶν νόμων τοῦ βίου. Ὁμίλησα ἐν ἑτέρῳ σελίδι τοῦ παρόντος τεύχους περὶ τῆς ἐπιδερμίδος, καὶ ἤδη ὀλίγα λέξεις περὶ τῆς τροφῆς δὲν εἶνε ἀσκόποι, ἀλλ' ὑπάρχουν πολλὰ ἀποφύεις διότι τὸ ἀνθρώπινον ὄν δὲν εἶνε ἀπλῶς φυσιολογικόν· εἶνε προσέτι ἠθικόν, διανοητικόν καὶ ψυχολογικόν, καὶ ἡ ὑγεία οὐδέποτε εἶνε πλήρης ἂν μὴ περιλαμβάνῃ καὶ τὰς τέσσαρας ζώνας τῆς ἀνθρωπίνης ἰδιοσυστάσις. Εἶνε καταπληκτικὸν νὰ φαντασθῇ τις ὅποση ἄγνοια ἐπικρατεῖ ὅσον ἀφορᾷ τὴν φυσιολογικὴν σπουδαιότητα τῆς τροφῆς, ἀλλ' ἐτι καταπληκτικώτερα εἶνε ἡ ἄγνοια ἢ λήθη τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ φυσιολογικὴ ὑγεία εἶνε ἀνέφικτος ἀνευ προσήκοντος τρόπου εἰσδοχῆς τῶν τροφῶν. Ὁ ἀμερικανὸς φυσιολόγος Φλέτσερ γραφικῶς ἐκφράζει τοῦτο λέγων ὅτι "οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ὀρῶσονται τοὺς τάφους των διὰ τῶν μαχαιρῶν καὶ τῶν πηροῦν δι' ὧν τρώγουσιν." Ἐπιγραμματικώτερον θὰ ἔλεγε τις περὶ προῶρας ἀποθανόντος "ἀπέθανεν μὴ γνωρίζων τὴν ἐπιστήμην τοῦ τρώγειν." Ἀλλὰ χειροτέρα τοῦ θανάτου εἶνε ἡ πλημμελὴς μέθοδος θρέψεως ἅτε οὐσα πηγὴ χρονίων νοσημάτων μὴ καταληγόντων μὲν ἴσως εἰς θάνατον, ἀλλὰ βασανίζοντων τὸν πάσχοντα πολυτεῶς. Ἐπειδὴ λοιπὸν θεωρῶ ἕνεκα τούτου νὰ θίξω γενικὰ τινὰς ἀρχὰς ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιστήμην τοῦ τρώγειν εὐέλπιστων ὅτι θὰ στρέψω τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν ἐρευναν τῶν νόμων τοῦ βίου. Ἐν πρώτοις εἶνε ἀξιοθρήνητον γεγονός ὅτι ὀλίγοι ἀνθρώποι μασσῶσι τὴν τροφὴν ἐπαρκῶς. Καὶ ὅμως εἶνε ἀπαραί-

τητος ὅρος ὑγείας ἢ μέχρι ρευστοποιήσεως ἐν τῷ στόματι μασσησις. "Ὅταν ἡ τροφὴ ρευστοποιηθῇ ἐν τῷ στόματι, ἀφομοιοῦται ὀλόκληρος, καὶ τότε ἐπομένως τὸ ἥμισυ τῆς ποσότητος εἶνε ἀρκετόν, δεκαπλασία δὲ εἶνε ἡ παρομαρτοῦσα ἡδονὴ τοῦ τρώγειν. Ἀπεδείχθη ὅτι οἱ μασσῶντες τὴν τροφὴν μέχρι ρευστοποιήσεως εἶνε πράγματι ἀπόρητοι πρὸς τὰς προσβολὰς οἰωνδήποτε νόσων καὶ προσέτι διακρίνονται ὡς ἀκάματοι ἐν τῷ καθημερινῷ βίῳ. Ἐπιστήμονες προβάντες εἰς πειράματα ἀνακοινοῦσιν ὅτι ἀνεκάλυψαν μίαν νέαν φυσιολογικὴν λειτουργίαν, ἣτις ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης ἔξεως τοῦ μὴ μασσῶν διέμενεν ἄγνωστος ἀργοῦσα, ἀλλ' ἀνεφάνη παρὰ τοῖς ἀποκτήσασιν τὴν ἔξιν τοῦ μασσῶν μέχρι ρευστοποιήσεως. Ἡ νέα αὕτη φυσιολογικὴ λειτουργία ἐκλήθη αὐτόματος κατάποσις. Δυνάμει αὐτῆς πᾶν μὲν ὅ,τι ἀφομοιωσίμω, ὅπερ διὰ τοῦ μασσημάτος ἔρευστοποιηθῇ, καταπίνεται αὐτομάτως δηλαδὴ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ὁ τρώγων, πᾶν δὲ τὸ τραχὺ ἐπανέρχεται αὐτομάτως εἰς τοὺς ὀδόντας πρὸς πληρεστέραν μασσησιν. Θέτοντες τὴν φυσιολογικὴν ταύτην λειτουργίαν ἐν ἀχρηστία συνεπεῖα ἀνεπαρκούς μασσησεως, οὐδὲν ἄλλο πρᾶττομεν εἰμὴ νὰ καταπίνωμεν καταναγκαστικῶς ὅ,τι ὁ ὀργανισμὸς ἀπ' ἐνοστικῶν ἀρνεῖται νὰ εἰσδεχθῇ. Τῷ ἐπιβάλλομεν τὴν εἰσδοχὴν καὶ παραβιάζομεν τὸ σύστημα. Αἱ συνεπεῖαι τῆς παραβιάσεως εἶνε πάντοτε ὀδυνηραί. Ἐν πρώτοις μέγα μέρος τῆς τροφῆς ἦν καταπινομένη μεταβάλλεται εἰς περίττωμα, τούτου δὲ μέγα μέρος μεταβάλλεται εἰς παντοῖα δηλητηριώδη αέρια, ἐνῶ ἰσχυροῦς τῆς αὐτομάτου καταπόσεως τὰ περιττώματα θὰ ἦσαν ὡς τέφρα ὀλίγιστα. Συνεπεῖα τῆς μὴ μασσησεως ἄρα εἶνε ἡ ἐντερικὴ δυσπεψία ἣτις παράγει ἀπύνην καὶ ἐφιάλτας. Ἐπίσης γεννῶνται τοξίνοι, καὶ ἀφοῦ τοξίνοι κυκλοφοροῦσιν ἐν τῷ αἵματι οὐδὲν ἄπορον ὅτι παντοῖαι προκαλοῦνται νόσοι. Αἱ τοξίνοι προσβάλλουσι τὰ ἀσθενέστερα ὄργανα καὶ παράγουσιν ἀκριβῶς τὰς νόσους περὶ ὧν τις εἶνε περίφοβος. Ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ παραφροσύνη κυρίως προκαλεῖται ἐκ τῶν τοξινῶν ἃς παράγουσιν ἐν τοῖς ἐντέροις τὰ μικρόβια εἰς ἃ ἡ φύσις μάτην ἀναθέτει τὴν πέψιν οὐσιῶν μὴ μασσηθῶν. Ὁ ἰατρὸς Κάμπελ δίδει φοβερὸν κατάλογον νοσημάτων προκυπτόντων ἐξ ἀνεπαρκούς μασσησεως. Ἐὰν τεμάχιόν τι τροφῆς διαφύγῃ τὴν ἐν τοῖς ἐντέροις πέψιν, καταφεύγει εἰς τὸ τυφλόν καὶ ἐκεῖ δύναται νὰ προκαλέσῃ περιτυφλίτιδα. Ἡ κατάποσις ἀμασσητῶν προκαλεῖ πολλάκις καρκίνου τοῦ στομάχου.

Ἡ σπουδαιότης τῆς ρευστοποιήσεως προκύπτει ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἀμυλον δέον νὰ μετατραπῇ εἰς ζάχαρον πρὶν καταποθῇ. Μετατρέπεται δὲ εἰς ζάχαρον ἀναμιγνύομενον μετὰ σιέλου, ἢ δὲ μασσησις πληθύνει τὸν σιέλου. Θαυμάσιον εἶνε ὅτι καὶ αἱ ἀνοσιώματα τῶν τροφῶν μασσώ-

μεναι μέχρι ρευστοποιήσεως ἀναπτύσσουσιν ἐξοχόν τι ἀρώμα ἐξηγούμενον ἐκ τῆς χημικῆς μεταμορφώσεως τοῦ ἀμύλου εἰς ζάχαρον. Ἡ μασσησις λοιπὸν μέχρι ρευστοποιήσεως εἶνε ἐν ἀναγκαίου ἀπαιτούμενον διὰ τὴν εὐπεψίαν, εὐπεψίας δὲ ἀνευ, ἡ ὑγεία ἀνέφικτος. Ἀλλ' ἕτερον τι ἀναγκαίου ἀπαιτούμενον δι' εὐπεψίαν εἶνε ἡ ὄρεξις ἢ κτηθείσα δι' ἐργασίας. Ἐὰν ἀντὶ ν' "ἀνοίγωμεν τὴν ὄρεξιν" διὰ τεχνητῶν μέσων, διαπιστεύομεν τὸ ἀνοίγμα αὐτῆς εἰς τὴν ἐργασίαν, ὁ οὐρανισκος ἀνακτᾷ τὰ καθήκοντά του οἰοεῖ τις "διαιτητικὴ συνείδησις" ὡς εὐστόχως καὶ ὠνομάσθη. Ἡ διαιτητικὴ αὕτη συνείδησις δέον νὰ διαπλασθῇ καταλλῆλως ὥστε ἡ ὄρεξις ν' ἀποτελῇ πιστὴν ἀναφορὰν πρὸς τὸν ἐγκέφαλον περὶ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ὀργανισμοῦ. Εἶπον πιστὴν διότι συνεπεῖα τῆς διαφθορᾶς τοῦ οὐρανισκου, ἀνεφάνη μία ψευδολόγος ὄρεξις, μία πείνα ἐξ ἀπλήρης ἔξεως ἣτις ἀναφέρει εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἀπαιτήσεις ὄλων ἀσθηκτικῶν. Κατὰ συνεπεῖαν τρώγομεν ὑπὲρ τὸ δέον. Ἐνόσφ τις εἶνε πολὺ νέος, ἔχει ἀνάγκην πλείονος τροφῆς, ἀλλὰ ὅτε ἡ αὐξήσις τοῦ σώματος παύσῃ πολὺ ὀλιγωτέρα τροφὴ ἀπαιτεῖται. Ἐπιτρέπομεν ὅμως τὴν χρήσιμον ἔξιν τοῦ ἀφθόνως ὀπωσοῦν τρώγειν κατὰ τὴν πρώτην νεότητα νὰ παρατείνεται καὶ κατὰ τὴν ὀριμότεραν ἠλικίαν, καὶ ἐντεῦθεν παραβιάζομεν τὸ σύστημα. Ὁ ἐνηλικιωθεὶς τὴν πρώϊαν δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ τρώγῃ τίποτε, καὶ ἂν αἰσθάνεται πείναν, ἡ ὄρεξις αὕτη εἶνε πλαστὴ. Ἡ πραγματικὴ ἀνάγκη τροφῆς ἀρχίζει τὴν μεσημβρίαν. Ἐν Ἀμερικῇ ἐγένοντο λίαν ἐνδιαφέροντα πειράματα εἰς τοὺς στρατώνας καὶ ἐμορφώθη ἡ πεποιθήσις ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν εἰρημένων συμπερασμάτων, ἐπὶ τῆς τροφῆς τῶν στρατιωτῶν θὰ δόσῃ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας στρατὸν ἀήττητον. Εἶνε γεγονός ὅτι οἱ Ἰάπωνες τρώγουσι τὸ ἥμισυ ἢ ὅσφ τρώγουσιν οἱ εὐρωπαῖοι.

Ἀνακεφαλαιοῦμεν τὰς τρεῖς κατηγορίας καὶ τοὺς ὄρους αὐτῶν καθ' ἃ ἐκτενέστερον ἐκτίθεται ἐν τῇ σελίδι 50.

Τίμημα ἐγγραφῆς Συνδρομητοῦ 5 δραχμῶν κατ' ἔτος.
Τίμημα ἐγγραφῆς Ὑποστηρικτοῦ 10 δραχμῶν κατ' ἔτος.
Τίμημα ἐγγραφῆς Ἰδρυτοῦ 20 δραχμῶν κατ' ἔτος.

Τὸ τίμημα τῆς ἐγγραφῆς εἶνε πάντοτε προπληρωτέον. Μόνιμος δὲ διατίμησις τοῦ φράγκου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ, δρ. 1, 25. Κατὰ συνεπεῖαν 5 δρ. ἰσοῦνται πάντοτε πρὸς 4 φρ.

Ὁ Συνδρομητὴς λαμβάνει τακτικῶς τὸ περιοδικόν.
Ὁ Ὑποστηρικτὴς δικαιούται εἰς τὸ ἀνωτέρω καὶ προσέτι δικαιούται νὰ μετέχῃ τῶν λειτουργιῶν τῆς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ βιονομικῆς Στοᾶς.

Ὁ Ἰδρυτὴς δικαιούται εἰς τὰ ἀνωτέρω καὶ προσέτι δικαιούται νὰ ἀναθέτῃ ἐμπορικὰς παραγγελίας εἰς τὴν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ εἰδικὴν ὑπηρεσίαν ἀποστολῶν.

Ἰσχυόντων τῶν ὄρων τούτων, ἡ ΕΡΕΥΝΑ θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐκδίδεται κατὰ μῆνα ἀφ' ἧς ἐγγραφῶν ἢ 2500 Συνδρομητῶν (5 δρ. ἥτοι 4 φρ. κατ' ἔτος ἕκαστος). ἢ 1000 Ὑποστηρικτῶν (10 δρ. ἥτοι 8 φρ. κατ' ἔτος ἕκαστος). ἢ 400 Ἰδρυτῶν (20 δρ. ἥτοι 16 φρ. κατ' ἔτος ἕκαστος).

ΕΡΕΥΝΩΣΙ ΚΑΙ ΜΗ.

Πλουσιονόμω. Καλῶς πράττετε μελετῶντες συχνὰ τὸ περὶ πλοῦτος ἔρρον τοῦ δευτέρου τεύχους τοῦ Α' τόμου τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, καὶ χαιρόμεν ὅτι εἰσῆλθετε εἰς τὸ νόημα αὐτοῦ τόσῳ ταχέως. Τὸ θέμα εἶνε εὐρύτατον καὶ ἵνα ἀποκτήσῃτε τὴν στάσιν ἐκείνης τῆς διανοίας ἣ ὅποια εἶνε ἀσυμβίβαστος πρὸς ἀρχαίαν ἀπαιτεῖται προσπάθεια καὶ μελέτη ἑτών. Ἄλλὰ τί εἶνε τὰ ἔτη ἀέναντι τοιούτου ἀποκτήματος; Μήπως δὲν θὰ διεθέτετε δόλοκληρον βίον πρὸς ἀπὸκτησιν πενιχρῶν τιμῶν ἑκατομμυρίων, τὰ ὅποια ἅμα ἀποκτήσετε ἀποσπρέσθε καὶ ἀποθήκετε; Πλούσιοι κατ' οὐσίαν ὀλίγοισι υπάρχουν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκείνοι τοὺς ὁποίους ὁ κόσμος ἀποκαλεῖ πλουσίους εἰσὶν ἀπλούστατα ἄνθρωποι ἔχοντες τὴν ἰδιοφυίαν νὰ κάμωμεν συλλογὰς. Οἳοι οὖν συλλέκται γραμματοσῶμων, σπανίων βιβλίων κλπ, τοιοῦτοι καὶ οἱ συλλέκται χρημάτων. Ἄλλος εἶνε ὁ πλούσιος ὅστις, χορδίας προσηκόντως τὴν διανοίαν του, κατέστησε τοὺς στοιχοσμούς του τόσῳ ἄδρως ὥστε νὰ υποκρίνῃ εἰς τὴν ἀνωτέραν αὐτῶν δύναμιν πᾶν ἄνδρ, τί μετέχει ὕλης. Ὁ ἔχων ἄρτιαν καὶ ἰσχυρὰν διανοίαν εἶνε κατ' ἀνάγκην πλούσιος διότι ὁ νοῦς εἶνε κύριος τῆς ὕλης. Ἄμα ἐνοήθη τις τοῦτο ἣ φορὰ του πρὸς τὸν πλοῦτον ἔσται ἀκατάσχετος, καὶ ἅμα ἐξακριβωθῆ ἡ προσήκουσα μέθοδος πρὸς ἀδροποίηση τῆς διανοίας οὐδέως θὰ δύναται νὰ κωλύσῃ τὸ νὰ εἶνε ὁλοὶ πλούσιοι. Πτωχεία δὲν δύναται νὰ προσπελάσῃ ἄνθρωπον ὅστις ἔχει πλοῦσιαν (σφάν) διανοίαν. Ἡ ἰδιοσυστασία του αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν εἶνε ἀντίδοτον κατὰ τῆς πτωχείας. Ἐπὶ αἰῶνας αἰῶνων αὐτογνωστὴσθη με τὴν ὑποβολὴν ὅτι ὁ συλλέκτης χρημάτων εἶνε πλούσιος. Πρόκειται τᾶρα νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὸν ὑπνωτισμὸν διὰ ν' ἀντιληφθῶμεν ὅτι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εἶνε ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ πλοῦτου, καὶ ὅτι ὅσῳ ὁ νοῦς ἐρῶνεται τόσῳ ἀξάνει ἡ περιουσία του.

Φιλοσόφω. α.) Ὅτι δῆποτε καὶ ἂν εἴπητε περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἱστορίᾳ, δὲν θὰ ἀνησῆθε νὰ ἀρνηθῆτε ὅτι τὸ Σῦμμαν ἔχει σφᾶς τὰ φέροντα του. Δι' αἰτιουργίας του βασιλεύονται ἐπὶ τῆς ἀρμονίας. Εἶνε πρόδηλον ὅτι ἡ ἀρμονία δὲν δύναται ἀλλὰχοῦ διὰ βασιζέται εἰμῇ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀληθείας, τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀγάπης. Ἄθαι εἰσὶν πραγματικότητες ἐφ' ὧν ἐδράζεται πᾶσα τάξις, ὡς δύνασθε νὰ κρίνετε ἐκ τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἰδιωτικῶν ὑποθέσεών σας. Ἀπόκλεισον τὴν δικαιοσύνην τὴν ἀλήθειαν τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀγάπην, καὶ θὰ ἴδῃς τὰ συμφέροντά σου θάπτωρ ἢ βράδιον ἐν πλήρει παραλυσίᾳ, καὶ αὐτὰς τὰς φέροντας σου ἐν κινδύνῳ. Τὸ Σῦμμαν εἶνε σφῶν τὰς φέροντας καὶ αἰ βάσεις ἐφ' ὧν ἐδράζεται εἶνε ἀπαράφθοροι πραγματικότητες. β.) Παραδεχόμεθα ὅπερ λέγετε περὶ τῶν πρώτων λέξεων τοῦ προοίμιου τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου. Τὴν περιήγησιν ἐκφράσιν «πρὸς τὸν Θεόν» οἱ ἀρχαιότεροι σχολιασταὶ ἐν οἷς ὁ Ἡρακλείων ἐξήγησεν ὡς σημαίνουσαν ἔνωσιν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Τὸ Σῦμμαν καὶ ἡ πηγὴ του ἴσαν ἐν. Ὁ Λόγος καὶ ὁ Θεὸς ἴσαν ἐν ἐνί, ἴσαν μάλιστα ἀμφοτέρω Θεὸς ἐν τῇ πηγῇ των. Τὸ πρῶτιστον Σῦμμαν εἰσῆλθεν εἰς τὴν τεκοῦσαν αὐτὸ πηγὴν καὶ ἐκεῖ ὄχι μόνον ἠνώθη, ἀλλ' ἐταύτισθη μετὰ τὸ πνεῦμα ἐξ οὗ ἐπήγασαν τὰ πάντα. Τότε νῆναι τὸ Σῦμμαν προέκυψε πάλιν. Τὰ πάντα οὕτως ἐγένοντο διὰ τοῦ Λόγου, ὅστις εἶνε ὁ μορφωτής, ὁ ρυθμιστής, ὁ Τίς τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς Πηγῆς. Ἐντεῦθεν Πνεῦμα—Πηγὴ—Λόγος. Πατήρ—Μήτηρ—Τίος. Δράσις—Ἀδράνεια—Κόσμος.

Υποστηρικτῇ. Χαίρω ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἀναμιάτου διαίτης κερδαίνει ἔδαφος ἐν τῇ κλειψῇ νήσῳ σας χάρις εἰς τὸν ὑμέτερον ζῆλον. Εἶνε ἡμέα πλεονέκτημα ὅτι ἔχετε σύζυγον συμφωνούσαν. Ἡ νέα διαίτα αὐτῆς εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἄρῃ τὴν ἀναμίαν ἐξ ἧς ὀσφύρει. Ἡ ἀναμία εἶνε ἀποτελεσμα τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐρυθρῶν σφαιρίων τοῦ αἵματος προερχομένης ἀπὸ ἀνεπαρκῆς θρέψιν. Εἶνε γεγονός φυσιολογικὸν ὅτι αἰτία τῆς ἀνεπαρκούς θρέψεως εἶνε ἡ πολλὴ τροφή, ὅσον καὶ ἡ ἑλλείψις τροφῆς, διότι ἐν ἑκατέρῳ περιπτώσει τὰ ὄργανα ἀδυνατοῦν νὰ ἐκτελέσωσιν τὴν ἐργασίαν των προσηκόντως. Ἡ τροφή δὲν πρέπει νὰ εἶνε ὑπεράνω τοῦ δέοντος, οὔτε ἐλάττω του δέοντος. Ἡ δυσψέφια ἐπίσης φέρει ἀναμίαν, ἴσως δὲ καὶ ὁ ὑπέρμετρος ὕπνος. Ἀδράνεια τοῦ ἥπατος καὶ τῶν ἐντέρων ἐπίσης προκαλεῖ ἀναμίαν. Τὸ σπουδαιότερον αἷτιον εἶνε ἡ μὴ ἐγκαιρὸς ἀπέλασις τῶν ἀπορριμμάτων ἐκ τοῦ συστήματος. Ταῦτα μένοντα ἀπορροφῶνται ἀπὸ τὸν ὀργανισμόν καὶ φέρουσι δηλητήριον εἰς τὰ ἐρυθρὰ σφαιρίδια ἅπαντα οὕτως φονεύονται. Ὑπάρχουσι πολλὰ εἶδη ἀναμίας. Ἄλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει οἱ ὀρισμένοι κανόνες τῆς ὑγιεινῆς εἶνε ἀπαραίτητοι πρὸς ἄριστον τοῦ κακοῦ. Περιπάτω δύο ὥραν καθ' ἑκάστην. Ἀνοικτὰ παράθυρα ὀλην τὴν ἡμέραν καὶ δι' ὄλης τῆς νυκτός, ἰδίως ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ὑπνου. Κατάργησις σπυθοδέρμων καὶ ἄλλων φο ἐμάτων καλυόντων τὴν πέψιν καὶ τὴν ἀναπνοήν. Ὑδαρ ἄγνυν ἀμιγῆς πάσης ἐπιβλαβούς οὐσίας. Ψυχρὰ

λουτρά, διαρκείας μόνον ὀλίγων δευτερολέπτων. Προστριβὴ τοῦ βλου σώματος κατόπιν διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν. Διαίτα ἀκαρῦκευτος. Ὑπόβασι εἶτε ἀμαγείρευτοι εἶτε βραστά, ὡς π.χ. βραστὰ μῆλα. Κάβρα, ἰδίως χλωρὰ. Γάλα καὶ αἰγὰ ἐὰν ἀρέσουν. Ἄρτος ὑπερψημένος. Ὅρυζα, μακαρόνια, ψιτὰ γεωμήλα, τομάτα. Πᾶν ὅτι πράσινον ὠφέλει τὸ αἷμα. Ἐντεῦθεν σαλάται· σπαράγγια, σπανάκια, ὀβροί, μαρούλια. Ὅταν τὰ φύλλα τῶν μαρουλλίων ἔχουν βαθὺ ἐρυθρὸν χρώμα δεκνύνουσι ὅτι περιέχουν τσίηρον. Ἡ τροφή δέον νὰ λαμβάνεται βραδέως καὶ νὰ μασσᾶται μέχρι βεντοποίησης. Ἀποφυγῆ φαρμάκων εἰμῇ μόνον ἐν ἀρχῇ πρὸς ἄθισιν τῆς θεραπείας. Ὑπνος ἐπτὰ ὥρων ἀρκεῖ. Φαιδρότης, αἰσιοδοξία, ἐπιδίωξις ὀρισμένου σκοποῦ ἀφορῶντος τὸ ὄφελος τοῦ συνόλου. Ἐλπίζω ὅτι αἱ κνωθὺ νύξεις θὰ σᾶς βοηθῶσιν νὰ καταρτίσθητε συστηματῶς τῆς διαίτης ἀντιαναμιακῆς καὶ ἀναίμακτου. Τὸ περὶ φυτοφαγίας ἔρρον τῆς ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος ἦν ἀναφέρετε δὲν ἀξίζει δύο δευτερολέπτων προσοχῆν. Τὸ εἶχον ἀναγνώσει καὶ ἐγὼ καὶ ἐγγέλασα. Τὸ πᾶν εἶνε νὰ βοηθῶσμεν τὸν κόσμον ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς του· τότε θλαί αἱ φλυαρίαι καὶ προερχόμενα ἐκ τῆς πλάνης καὶ τῆς ἐπιπολαιότητος χάουνη τὴν προσωρινὴν δύναμιν ἢ πειθᾶν νὰ ἔχουν. Πολλὰς εὐχαριστίας διὰ τὴν ταχυδρομικὴν ἐπιταγήν τῶν 86 φράγκων.

Ἀτόλμω. Μὴ ἐρηγορῶν νομίζεις ὅτι εἶσαι ὄν ἀσθενὲς ἀποτελοῦμενον ἀπὸ σάρκα καὶ ὅσα τὰ αἷμα, ἐνφ' ἐξ ἐναντίας εἶσαι ὄν ἰσχυρὸν ἀποτελοῦμενον ἀπὸ δίνην καταπληκτικῶν δυνάμεων. Ἡ δὲ αὐτὴ εἶνε ἐκεῖνο ὅπερ καλοῦσιν Ἕλλοι μὲν πνεῦμα, Ἕλλοι δὲ ψυχὴν, Ἕλλοι δὲ θεῖον σπινθῆρα καὶ ἄλλοι ἄλλως. Εἰς αὐτὴν τὴν δίνην ὁ φρόνιμος στρέφει τὴν προσοχὴν του πᾶσαν ἐν βέλῃ νὰ θριαμβέσῃ πραγματικῶς. Λησμονεῖτε παντελῶς τὴν ἰδέαν ὅτι εἶσαι ὄν ἀσθενὲς ἐξ ὕλης. Αὐτῇ ἡ ἰδέα εἶνε ὄνειρον. Ἡ πραγματικότης εἶνε ὅτι εἶσαι δίνην πνεύματος. Εἶσαι ἐμπλεὺς δημιουργικῶν δυνάμεων καὶ τὸ ἀγνόεις. Ἐχεις εἰς τὴν ἐξουσίαν σου ἀτελείωτον ποσότητα οὐσίας ἐξ ἧς δύνασαι ἂν βέλῃς νὰ ὑφαίνῃς, νὰ πλάττῃς καὶ νὰ παράγῃς πᾶν ὅτι εἶνε ἰκανὸν νὰ προῆγῃ τὰ ἕνιστα συμφέροντα καὶ σεαυτοῦ καὶ τῶν ἑλλῶν.

Ὀμηριστῇ. Ἐκ τῶν νεωτέρων ἔργων περὶ Ὀδυσσεῖας καὶ Ἰθάκης τὰ δύο σπουδαιότερα εἶνε τὸ ἐν ἀγγλικῶν πρὸς διείτας ἐκδοθέν ὑπὸ τοῦ πρυνάεως τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ὀξφόρδης κ. Μόρρο, τὸ δὲ γαλλικὸν πρὸς διμηνίας ὑπὸ τοῦ κ. Βίκτωρος Βεράρδ. Ἀμφότεροι πιστεύουσιν εἰς τὴν ὑπαρξιν τοῦ Ὀμήρου (εἶτε οὕτως ἀνομάστο ὁ μέγας δημιουργός, εἶτε ἄλλως), συλλαβόντες τὴν ἰδέαν τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεῖας συνετεία ἐρέυνης ἀρχαιοτέρης ἑλληνικῶν καὶ ἑβραϊκῶν προτύπων, καὶ (ζησαντες ἐν Μιλήτῳ κατὰ τὸ ἔτος 850 πρὸ Χριστοῦ. Τοῦ κυρίου Μόρρο τὸ σύγγραμμα συνίσταται εἰς ἐκδοσιν τῶν δώδεκα τελευταίων βιβλίων τῆς Ὀδυσσεῖας μετὰ σχολίων καὶ μετὰ ἐπτὰ προσθέτων κεφαλαίων δεξιῶς πραγματευομένων τὸ θέμα συνυφᾶ πρὸς τὰς νεωτάτας ἐρέυνας. Εἰκόνης τῆς Κερκίρας, τῆς Ἰθάκης, τῆς Τίρυνθος, τῶν Μικηνῶν καὶ ἄλλαι σχετικαὶ κοσμομορφὴ τὸ σύγγραμμα. Τὸ τοῦ κ. Βεράρδ, ἐκτυπωθὲν εἰς δύο τόμους ἀφίερει ἐν κεφάλαιον εἰς τὰ ἀφορῶντα τὸν Τηλέμαχον, ἐν εἰς τὰ τῆς Καλυψούς, ἐν εἰς τὰ τῆς Ναυσικίας, ἐν εἰς τὰ τῶν Λωτοφάγων, ἐν εἰς τὰ τῆς Κίρκης καὶ τῆς Σφαίρας τῶν μεταστάντων, ἐν εἰς τὰ Σειρήνας καὶ ἐν εἰς τὴν Ἰθάκην.

Μελαγχολούσῃ. Ἡ μελαγχολία εἶνε σφάλμα ὅπερ οὐδέμῃ περιπτώσει δύναται νὰ δικαιολογησῇ. Ἡ ἀνθρωπίνη ἀντιληψὶς εἶνε περιωρισμένη, ἄλλως θὰ ἐβλεπομεν ὅτι πᾶν τὸ συμβαῖνον ἡμῖν εἶνε κέρδος μας· θὰ ἐβλεπομεν καταφανῶς ὅτι ὅλα ὅσα θεωροῦμεν δυσάρεστα εἶνε βαθμίδες πρὸς τὴν ὀλβιότητα—δηλαδὴ τὴν ψυχικὴν ἀνάπτυξιν. Ἐὰν ἠδύνασθε νὰ ἀφιερῶσθε ὅλην εἰς ἐπίδιωξιν τῆς γενικῆς ὠφελείας καὶ νὰ εὐρετε καὶ ἄλλας δύο κυρίας νὰ συνεργάζεσθαι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, θὰ ἐλησμονεῖτε τὰ ἀτομικὰ σας καὶ θὰ ἀντετελεθῆ εἰς τὸ πνεῦμα σας γηθοσύνη. Ἐν Ἀθήναις ὑπάρχουν τὸσῶν ἐκέρημα δόμενα ἐπιειγούσης διορθώσεως, δὲν εἶνε ἐπομένως δύσκολο νὰ ἐκλέξῃτε ἐπίδιωξιν ἐνὸς σκοποῦ. Παραδειγμασὺς χαρὴν ἢ ἀνατροφῆ τὴν ὅποιαν δίδουσι αἱ μητέρες εἰς τὰ τέκνα των μὴ φροντίζουσι νὰ τοῖς ἐντυπωσῶσιν ἀδελφικὸν ἀσθημα πρὸς τὰ ζῶα ἐκ σπουδαιότατον καὶ θεμελιωδέστατον, ὡς ἐπίσης σπουδαιότατον καὶ θεμελιωδέστατον εἶνε νὰ ἐσταλαχθῇ ἀσθημα φρίκης πρὸς τὸ ψεῦδος ἐν ταῖς καρδίαις τῶν μικρῶν. Ζεῖς, ἡ κυρία ἦν ἀναφέρετε καὶ ἄλλοις ἠδύνασθε νὰ ἀποτελέσετε ἓνα ζύνδεσμον ὅστις θὰ ὀργανίξῃ ἐπισκέψεις πρὸς ἀμαβεῖς μητέρας ἐπὶ σκοπῷ νοθεύσεως. Ὑπάρχουσι πλείστα στάδια κοινωνικῆς βελτιώσεως. Ρίψατε ἐν βλέμματι εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ψυχικὴν ἐξαχρείωσιν ἢν ἐπιφάνωσιν εἰς χιλιάδας ἑλλῶν ἰδῶν αἱ ἀρχεῖαι συνθήκαι τοῦ βιοπορισμοῦ, καὶ ἂν καταρθώσῃτε τὴν πληρωθῆται (ζῆλον πρὸς ἄριστον ἐνὸς τῶν πολλῶν κακῶν, δὲν θὰ ἔχῃ καιρὸν νὰ μελαγχολῆτε διὰ τὰ ἀτομικὰ σας.